TYPO-grafiske MEDDELELSER

Fra pakkeriet i Media Norge Trykk Oslo, som vi også kjenner som Schibsted Trykk

Side 14 - 15

Utgitt av Oslo Grafiske Fagforening
Nummer 1 | 2011 | 96. årgang

Leder

Tøffe damer og karer på Gjøvik

Som Roger Sollie og Størk Hansen skriver i en kommentar i dette nummeret av Typografiske Meddelelser, er vi i fagbevegelsen i Norge de streikende ved Bekken & Strøm stor takk skyldig.

Både fordi de streikende ikke lot seg kue, verken før eller under streiken. Men mest fordi de vant!

Da den siste amerikaner var ute av landet, ga kommanderende general i Nord-Vietnam, Võ Nguyên Giáp, et av sine veldig få intervjuer. Han og hans soldater hadde da kastet først franskmenn og deretter amerikanere ut fra landet, og alle var nysgjerrige på hvilken unik strategi han hadde benyttet. Generalen, som lettere arrogant bare lot seg intervjue på fransk, i franske medier, svarte «Jeg hadde bare en strategi, og det var å vinne».

Nå tror jeg at de streikende på Gjøvik hadde flere tanker i hodet, og sikkert også var inne på negative tanker underveis. Det er selvfølgelig ikke bare å bestemme seg for å vinne. Men, som kommentatorene fra Oppland slår fast; For fagbevegelsen var det helt avgjørende at det ikke ble et nytt nederlag.

Vi skal heller ikke glemme de framgangsrike ansatte ved Rockefeller i Oslo, som også kom i mål med tariffavtale etter en kort, men effektiv kamp. Her var situasjonen annerledes; sentralt plassert, med god presseomtale og mer effektive trusler om boikott av varelevering.

Når vi allikevel i overskriften trekker fram folka på Gjøvik, er det på bakgrunn av at noen av oss var så heldige å komme dit på besøk under streiken. Vi kom derfra og tilbake til byen, adskillig mer opprømt og optimistisk enn da vi dro til Gjøvik. Det var nærmest slik at det var noen av de streikende som satte mot og humør i de besøkende fra byen. En strålende forsamling med arbeidsfolk.

En imponerende innsats lokalt, med mye god organisering. Og et flott solidaritetsarbeid omkring i landet. Med mye besøk, bevilgninger og støtteerklæringer til de streikende. Noe som toppet seg med en kraftfull markering i januar. Med et stort innslag av tilreisende.

Men best av alle var damene og mannfolka fra Gjøvik.

Forsidebildet: Denne gangen har TgM vært på pakkeriet i Media Norge Trykk Oslo, som vi kjenner som Schibsted Trykk. Inntrykket er vel at de ikke driver så mye med pakking. Derimot var det sinnrikt system av moduler og innstikksmaskiner. Les mer på side 14 og 15.

Foto: Lars Frøystein

Innhold nr. 1 2011:

Side 3: Nye tider – gamle løsninger? - **Side 4-5:** Samling eller samarbeid - Nye klubber i avistrykkeriene og om Avisretur – nok en pakkeriklubb - **Side 6-7:** Organisering på norsk - **Side 8:** Historiesplalta
Side 9: Photoshopglede! - **Side 10:** SHOTS – trykking med en vri! - **Side 11:** Bilder fra juletrefesten
Side 12-13: Hornet på veggen: Sven Erik Skarsbø, anbefalt avtale, Styrespalta og Nytt fra byen
Side 14-15: Bedriftsbesøk: Pakkeriet hos Media Norge Trykk Oslo - **Side 16 - 17:** Trondheimskonferansen 2011: Kampen for faste ansettelser, tariffavtaler og en uføretrygd til å leve av og Landsmøte i Fellesforbundet
Side 18: Naper - Arbeidsledige og kausjonister - **Side 19:** Når tilliten brytes og litt informasjon om Nordisk trykkermøte - **Side 20-21:** Sannheten om e-boka og Grafisk stipendordning - **Side 22:** Tariffoppgjør i den tyske trykkindustri - **Side 23:** Print Power – fakta mot myter - **Side 24:** Pressestøtten satt i spill og informasjon om frokostmøte 1. mai - **Side 25:** Streiken ved Bekken og Strøm - **Side 26-27:** Våre jubilanter og møtetider for Oslo-typografenes pensjonistforening og på siste side om Årsmøtet 2011 i Samfunnssalen.

TYPO-grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for Fellesforbundet, avd. 850, Oslo Grafisk Fagforening.
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk • anita.froland@andvord.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media • eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
pensjonist • lchri-pe@online.no

STIG OVE KUBBERUD
Hjemmet Mortensen Trykkeri
kubberud1987@hotmail.com

FINN JENSEN
pensjonist • finn.jensen@bluezone.no

PER CHRISTIAN JOHANSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
per_joh2@getmail.no

BRITA BØRRESEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
brita.borresen@gmail.com

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Trykk: Andvord Grafisk as, et Staples Selskap

Når det gjelder stoff og andre henvendelser, ta kontakt med Adolf på telefon 22 80 98 75.

Nye tider – gamle løsninger?

Grafisk seksjon i Fellesforbundet arrangerte bransjekonferanse i desember.
På konferansen, som var godt besøkt fra hele landet, fikk deltakerne en presentasjon av situasjonen i dansk fagbevegelse og et innblikk i en modell for rekruttering.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Innlederen var kommet helt fra København, og var en kjent tillitsvalgt for oss som holder oss i hovedstedene.

Simon Tøgern, som opprinnelig er reprokopist, er formann i det som heter HK-medie & kommunikasjon København. Bak det lange navnet skjuler organisasjonsleddet hvor størstedelen av de organiserte grafiske arbeidere havnet etter nedleggelsen av det grafiske forbundet i Danmark seg. Unntaket er bokbindere og kartonasje, som er organisert i Fagforbundet 3F.

Handel og Kontor er det nest største forbund i LO i Danmark, og bare i hovedstaden har de 13 000 medlemmer på tross av at de har mistet hele 1300 medlemmer siste året.

Simon kunne fortelle om en meget omfattende nedgang i medlemmer de seneste årene. Fra 2005, hvor over tre firedeler av arbeidsfolk var organisert i LO, er organisasjonsprosenten i dag nede i 50 prosent.

Noen av disse har meldt seg ut av både LO og A-kassene, som organiserer ledighetstrygden, noen har bare meldt seg ut av kassene. Den viktigste årsaken til fallet i organisering er at mange aldri melder seg inn.

Markedsføring eller politikk

Som svar på denne negative utviklingen har det de siste årene vært i sving en gruppe for organisasjonsutvikling innefor fagbevegelsen i København. Denne gruppen har vært opptatt av å utvikle nye metoder for medlemsverving, og ikke minst organisasjonsutvikling. Gruppa har også forsøkt å utvikle en alternativ strategi mot medlemsflukt i stedet for stadig økte reklamebudsjetter. Som Simon bemerket er dansk LO, og mye av den øvrige fagbevegelsen, en av reklamebransjens største kunder, uten at nedgangen i antall medlemmer er stoppet opp.

Noe av det som skiller situasjonen i

Simon Tøgern fra København.

Danmark fra hva vi er vant med, er den skjerpede konkurransen fra organisasjoner utenfor den tradisjonelle fagbevegelsen. De seneste årene er det vokst fram flere alternative foreninger. En av dem er en kristelig fagforening, som også har forsøkt seg her i landet, uten den suksessen de har hatt i Danmark. En annen av aktørene er, ifølge Simon, en enmannsforening, som går under navnet Faglig Hus. Uansett hvor kuriøse disse kan høres ut, er det en kjensgjerning at HK mister medlemmer til disse.

Et av spørsmålene de har stilt seg i København er om medlemsnedgangen er et symptom, og ikke selve problemet for fagbevegelsen. Er det egentlige problemet at fagbevegelsen mister innflytelse, både lokalt, i bransjen og på nasjonalt nivå? I følge Simon har vi glemt våre opprinnelige ideer, og blir av ungdommen betraktet som en del av stasapparatet.

Disse tankene er noe av grunnlaget for den alternative metoden for organisering som de prøver ut i København. Sammen med et grunnleggende spørsmål om avdelingene i fagbevegelsen, med sine fastlønnede tillitsvalgte, gjør for mye for medlemmene ute på arbeidsplassene.

I et forsøk på en alternativ metode driver nå HK en omfattende kartlegging av en bedrift før de gjør sine framstøt for organisering. Det gjøres også valg i hvilke bedrifter det skal satses på.

Måten dette gjøres på er, ifølge Simon, en omfattende kartlegging av de lokale forhold: Hvem lytter kollegaene til, hvem organiserer det daglige livet? Med andre ord, hvem er de potensielle lederne i bedriften. En slik kartlegging har selvfølgelig som mål, at der hvor det satses, blir det bedriftsklubber som står på egne ben.

Et mål på suksess?

En slik tankegang, at det er fellesskapet som skal gjenreises, krever selvfølgelig mye arbeid før resultatene viser seg.

Men, i følge våre danske venner, er den eneste farbare veien for en framtidig fagbevegelse å gjenreise fellesskapet. Og ikke som nå hvor fagforeningers suksess blir målt i om svartiden i kontortelefonen går ned, og i antall jurister, psykologer og andre ansatte i forbundene. Og hvor vi henvender oss til medlemmene som enkeltpersoner, og ikke som et kollektiv.

En erfaring fra København er også at de som faktisk trenger fagbevegelsen mest er de siste som melder seg inn, og de første som melder seg ut.

Og hvem er det vi trenger mest framover? I følge Simon er fagbevegelsens største ressurser de som ikke bare deltar på møter, leser medlemsbladene og svarer på henvendelser fra organisasjonen. Viktigst av alt er de medlemmene som taler fagforeningen og medlemmenes sak overfor den uorganiserte.

KONTAKT OSS:

Fellesforbundet avdeling 850 ● Oslo Grafiske Fagforening,
Sagveien 24, 0459 Oslo ● Telefon 22 80 98 70
avd850@fellesforbundet.org ● www.fellesforbundet.no/avd850

Leder: Terje Fjellum, telefon 22 80 98 74 -
terje.fjellum@ fellesforbundet.org
Nestleder: Adolf Larsen, telefon 22 80 98 75 -
adolf.larsen@ fellesforbundet.org

Sekretær: Ingunn Berger, telefon 22 80 98 70

Gruppebilde med klubbledere. Fra venstre: Anne Rønningsbakk, Anders Weimoth og Ingrid Grunt.

Nye klubber i avistrykkeriene

I glede over tilstrømning av nye medlemmer fra avispakkeriene fra nyttår, samlet Oslo Grafiske Fagforening representanter fra de grafiske klubbene og pakkeriklubbene på Sørmarka allerede i midten av januar.
Det var ulikt syn på framdriften videre, men stor tilfredshet over å være i et forbund.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Vi hadde selvfølgelig også invitert Fellesforbundet og forbundssekretær Knut Øygard, men det kommer vi tilbake til.

Det var lokalorganisasjonene som sto i sentrum når samlingen åpnet, med en gjennomgang av forbund og avdeling. Ledelsen i pakkeriarbeidernes nye avdeling gikk gjennom ulike arbeidsformer, oppbygning og ordninger for klubber og medlemmer.

Det er ikke til å stikke under stol at kontingenten blir høyere for mange av de nye, men det var også en forståelse av at kontingentens størrelse ble balansert av goder. Ikke minst for ledige og permitterte.

Det ble også noen diskusjoner om støtte til utdanning og kursvirksomheten.

Fellesklubb

Et av hovedspørsmålene for samlinga var samarbeidet framover, noe klubbene behandlet i gruppearbeid. Ikke overraskende var det ulike tanker om spørsmålet. Ikke så mye om det kom til å utvikle seg mot en klubb i avistrykkeriene, men mer tempo og omfang den første perioden.

I Dagblad –Trykk, hvor det dessverre er nedleggelse og ikke videre samarbeid som står på dagsorden i første halvår, er det trykkeriet hvor samarbeidet har kommet lengst. Og, hvis ikke nedleggingen hadde kommet, ganske raskt ville blitt en sammenslått klubb.

I Schibsted, eller Media Norge trykk Oslo as, som trykkeriet visstnok skal hete framover er det litt andre signaler. Det virket som begge klubbene var enige om at prosessen vil ta tid, og at diskusjonen må modnes. Samtidig er det allerede flere av trykkerne som i dag har sitt daglige arbeid i pakkeriet, noe som tilsier at det er i alles interesse at det arbeides mot en klubb. Og akkurat i den bedriften er det vel riktigere å si arbeide mot sammenslåing da det i dag er hele tre klubber, og overenskomster, inkludert en egen verkstedklubb.

Fagarbeidere

Et av de store spørsmålene, og arbeidsoppgavene for pakkeriarbeiderne de seneste årene, har vært arbeidet med fagopplæring, etter at de for flere år siden valgte å satse på fagopplæring innen prosessfag.

I vårt område er det klubbene på Dagblad-Trykk og Schibsted-Trykk som har gått i spissen. På disse arbeidsplassene har nesten alle som er interessert kunnet ta fagutdanning. Det var liten interesse i

starten hvor også tilbudet ikke var så bra når det gjaldt den praktiske gjennomføringen.

Etter at opplæringen ble satt i system, og hvor de ansatte fikk fri i arbeidstid for å følge undervisningen ved Strømmen Videregående ble det mer fart i sakene

Når det gjelder dette spørsmålet er ikke Nr1 Trykk kommet langt. Kanskje er det derfor at tanken om snarlig sammenslåing tilsynelatende har kommet lenger ved bedriften på Lillestrøm.

Her skal spørsmålet om sammenslåing opp på årsmøtene som avholdes i løpet av våren, og diskuteres videre ut i fra de signaler som kommer fram der. Klubblederen ved pakkeriet, Anne Rønningsbakk presiserte at arbeidet med fagopplæring skal prioriteres framover. Det kom klare forpliktelser inn ved siste års tarifforhandlinger, som gir klubben sterkere kort på hånda. Et slikt arbeid vil, etter Annes syn styrke klubben på flere måter. Det vil etter at folk får fagutdanning, være mulig å få til et bedre lønnssystem, og fagbrevet vil også bidra til å styrke medlemmenes sjøltillit i tillegg til økt faglige kunnskap.

Fellesforbundet

I sin innledning erklærte Knut Øygard at dette var en av de oppdragene han hadde gledet seg til. Ikke bare fordi Fellesforbundet hadde fått over 300 nye medlemmer, noe som kan komme godt med. Men også fordi prosessen endelig var landet. Han mente det var en viktig og korrekt beslutning som var fattet.

Han for sin del, hadde som klubbleder I Dagbladet vært på sin første konferanse med pakkeriarbeiderne i 2005, og oppfordret til at prosessen mot en klubb og en overenskomst burde gå raskest mulig.

Knut gikk så igjennom overenskomstenes likheter og forskjeller. Han mente de mange likhetene er et godt grunnlag for samarbeid lokalt, og at de få ulikhetene er til å leve med. Det er de samme arbeidstidsordninger, på tross av at grafisk sine regler er unike innen Fellesforbundet. Det er også identiske minstelønnssatser.

Mens de fleste på avisoverenskomsten har timebaserte skifttillegg, har pakkerioverenskomsten ukebaserte tillegg – stort sett som de tidligere ATF-bedriftene. Den største forskjellen ligger i prinsippene om lønn. Der grafiske klubber i avisene har hatt som uttalt politikk å operere med minst mulig forskjell på faglært/ ufaglært har de ansatte i pakkeriene brukt tillegget som fagarbeider for å få flest mulig til å ta fagutdanning, og derfor fastslått i overenskomsten at det skal være en forskjell på lønn for faglærte og ufaglærte.

Knut gikk videre gjennom en del bestemmelser, som betjeningsregler som er spesifikke for de grafiske klubbene, før han avsluttet gjennomgangen med å fortelle om løpende saker innen seksjonsrådet.

Vi i OGF har jo nettopp begynt samarbeidet med våre nye klubbledere, og nye medlemmer. Et samarbeid vi ser fram til med stor glede!

Avisretur – nok en pakkeriklubb

Av: Terje Fjellum

Noen faktaopplysninger om Avisretur: ***Etablert på slutten av åttitallet av VG og Dagbladet, og som det står på nettsida; - Avisretur er en miljøorientert bedrift som registrerer returaviser for flere forskjellige avisutgivere. Returavisene blir kontrollert, og dataene blir sendt til den aktuelle avisutgiver for fakturagrunnlag og opplagstyring.***

I litt mer klare tall vil det si retur fra ca. 10.000 forhandlere fordelt over vårt langstrakte land. Hvor de lengst i nord bare sender forsidene lagt i konvolutter, så kommer alle de andre i hele aviser fra ca 50 utgivere noe som i løpet av en uke blir 1,5 million aviser, på ca 320 tonn aviser.

Bedriften har tre ansatte i administrasjon og ni i produksjon, inklusiv en arbeidene formann, hvor alle er medlem av klubben.

Undertegnede har allerede rukket et par turer i bedriftens lokaler på Ulven og snakka med medlemmene. Som viste seg å være en trivelig gjeng, og som syns det var hyggelig å høre fra sin nye avdeling. I følge dem hadde ikke kontakten de siste årene vært all verden fra sin gamle avdeling, men noe av skylda for det tok de på seg selv. Vi gikk grundig gjennom hva et medlemskap i Oslo Grafiske Fagforening ville innebære, i økt kontingent (uten hørbare protester) og flere «tilbud» enn de var vant til.

Klubben har en tradisjon med å la tillitsmannsvervet gå på omgang, noe som helt klart har sine utfordringer. De som andre av våre klubber ble informert om avdelingens arbeid, tett opp mot de klubbene som ber om råd og hjelp. Arbeidsplassen ellers bar preg av stor grad av fleksibilitet og lite gjennomtrekk bland de ansatte. Vi i TGM ønsker våre nye fagforeningskamerater velkommen til oss og håper at vi ser dem på OGF s ulike arrangemanger.

Organisering på norsk

Etter å ha hørt om erfaringene fra våre danske venner med organiseringsmodellen, gikk vi tilbake til de nære kilden. Vi samlet Kjetil Larsen, med fersk erfaring fra arbeidet med verving og organisering i OGF, og Boye Ullmann, fortsatt aktiv organisasjonsarbeider. Nå ikke lenger på Fellesforbundets lønningsliste, men akkurat det er noe vi kommer tilbake til.

Tekst: Adolf Larsen
Foto: Eva-Lill Bekkevad

De har delt en del erfaringer tidligere, da Boye var ansatt på Distriktskontoret var han også tilgjengelig for avdelingene. Han har derfor hatt sine opp- og nedturer sammen med oss i OGF. Og han fikk også gleden av å signere tariffavtalen på Allkopi Fornebu som et symbol på de bedrede tidene i den bedriften.

Derfor er det ikke mer enn rett og riktig at han får ordet først:

– Det er få trylleformularer i vervinga ute på bedriftene, starter Boye. Det viktigste er den personlige kontakten med et budskap med uorganiserte/organiserte. Her er det ikke sosiale medier som gjelder. I tillegg må man ikke være sjølhøytydelig, men derimot ha humor og glimt i øyet.

– Vi må ta utgangspunkt i at ikke alle, sjøl om det er merkelig for oss, anser det å være medlem i fagbevegelsen som selvfølgelig fortsetter Kjetil. Vi må innse at det er en konflikt mellom å ville bedre sine egne kår, økonomisk og på andre måter og det ubehaget det, på mange arbeidsplasser, kan medføre å stå fram som organisert.

– Det er en virkelighet ute på mange arbeidsplasser som media og politikere ikke aner at eksisterer, utdyper Boye. Ytringsfrihet blir brutt på det groveste på mange arbeidsplasser. Ytringsfrihet blir for snevert definert – som tale og trykkefrihet i media – slik for eksempel diskusjonene rundt vitsetegningene av Mohammad viste. I 2011 er det mange på arbeidsplassene som ikke tør å organisere seg eller stå fram som medlemmer i Fellesforbundet.

Heldigvis er det sjelden vi blir nektet adgang på bedrifter, men ledere prøver å hindre oss i å snakke fritt med folk. – Og spør vi etter verneombudet, som alle skal ha, eksisterer det ikke eller er en av sjefene.

Medlemsservice?

– Under slike forhold kan vi ikke komme med en LO-favørbrosjyre, med subsidiert bensin fra Shell, og tro at medlemmene strømmer inn. Ikke noe galt med

To fra fra Ungdomsgruppa ute for å verve nye medlemmer...

forsikringer, men det er politikk som er budskapet, understreker begge.

– Vi må kunne vinne folk for fagbevegelsens verdigrunnlag, vise til hvordan det har utviklet seg i Tyskland, når fagbevegelsen svekkes. Fra en av de sterkeste posisjoner i verden, til nå, hvor de har tre millioner tyske arbeidstakere en minstelønn under syv euro.

– Er det ikke slik at mange av de potensielle ikke tror på slikt. De har mange steder samme betingelser uten tariffavtale, og tror ikke på profetier om verdens undergang, får vi skutt inn fra intervjuplassen.

– Det er riktig at dette er en reell konflikt, når vi skal verve. At mange steder er betingelsene brukbare, og selv potensielle medlemmer som har innsett fagbevegelsens velsignelse har problemer med å få gjennomslag for tariffavtale på egen bedrift.

– Men se hvor langt dette holder, fortsetter Boye. Vi hadde en konflikt i Allkopi som ble løst, en avsluttet konflikt på Rockefeller og en nylig løst konflikt på Bekken & Strøm. Både på Allkopi og ved Rockefeller brukte vi boikott. Kundeboikott ved Allkopi, og leverandørboikott av øl ved Rockefeller. Det var nødvendig for å oppnå tariffavtale.

Selvfølgelig er slike konflikter med på bevisstgjøring av både medlemmer og ikke-medlemmer. Hvis vi er ute og snakker med dem, og retter vervinga og organiseringa inn mot verdigrunnlaget i fagbevegelsen, utdyper Boye. – Selvsagt er også en del opptatt av hva det koster og hva medlemmene får av forsikringer og ikke minst skattefradrag.

– Spør de som står utenfor bedriften på Gjøvik om de står der for å få LO-favør, så vil svaret være nei, fortsetter begge. De står der for å bli tatt på alvor og få noe å si i bedriften hvor de skaper alle verdiene.

– Og det er mange Bekken & Strøm der ute i virkeligheten, fortsetter Boye. I OGF og hos rørleggerne, som jeg nå er ansatt hos, har avdelingene vært bortskjemt med medlemmer på de store regulerte arbeidsplassene. Da behøvde ikke avdelingene å ta tak i de små og vanskelige plassene. Men nå er tida forandret, og nå må sjøl de med stolte tradisjoner ut på mindre bedrifter hvis vi skal verve medlemmer.

– Det de har forstått i København, selv om heller ikke deres metoder er unike, er at det gjelder å få tak i miljøet i bedriften. At det ikke bare dreier seg om penger, men også en organisering av det sosiale livet, presiserer Kjetil.

Kritisk rolle

– Dette var mye lovord om fagbevegelsen til å komme fra to så kritiske tillitsvalget som dere har vært, skyter vi inn.

– Det er all grunn til å være kritisk – fastslår begge i kor. Av og til føles det faglige byråkratiet som et hinder og ikke en hjelpende hånd. Etablering av tariffavtaler tar alt for lang tid. Og ikke minst er det en utbredt «innesjuke» hos tillitsvalgt mens virkeligheten går sin gang ute på arbeidsplassene. Med sosial dumping, mye useriøsitet og økonomisk kriminalitet, utdyper Boye.

– Og organisasjonskamp om medlemmene?

– Ja, det kan være ødeleggende. Det er viktig at stuepikene på hotellene blir i Fellesforbundet og Hotell-& Restaurantavdelinger for å unngå oppsplitting av de fagorganiserte på hotellene.

– Det ville være unaturlig å avslutte et slikt intervju, uten å komme inn på sortien fra Distriktskontoret Boye?

– Jeg er i de samme lokalene, men jobber nå hos rørleggerne som organisasjonsarbeider. Det er jeg glad for. Jeg valgte å slutte i forbundet etter 4 og et halvt år. Det er ikke til å legge skjul på at det har vært noen meget ubehagelige politiske kontroverser underveis med enkelte i toppledelsen i Fellesforbundet. Dette har jeg ikke lyst å snakke om. Jeg vil minne om at det er mellom 65 og 70 prosent av medlemmene som er imot EU. Det bør ledelsen i Fellesforbundet ta innover seg. Jeg har likt jobben som organisasjonsarbeider kjempegodt. Jeg har hatt hobbyen min som jobb med gode vilkår. Jeg har hatt gode kollegaer på distriktskontoret med mye erfaring og kunnskap. Det har vært lærerikt å samarbeide med avdelinger og tillitsvalgte på arbeidsplassene. Denne erfaring prøver jeg å ta med inn hos rørleggerne. Kort sagt verve og jobbe tett med tillitsvalgte og medlemmer. En meget meningsfylt jobb, avslutter Boye.

Viggo Halvdan Ullmann

Boye Ullmann er verktøymaker og var klubbleder i 17 år på industribedriften Norwesco. Har vært nestleder i tidligere Jern & Metall Oslo, nåværende avdeling 001, i 6 år.

Satt i forbundets representantskap 1999-2003 og i forbundsstyret 1996-1999. Var organisasjonsarbeider fra 2006-2010.

Er nå ansatt i en lignende stilling i Rørleggernes fagforening.

På fritida er Boye faglig leder i Nei til EU.

Kjetil Larsen

Født 03.05.67 i Asker.
Med i Natur og Ungdom fra 13-års alder, seinere aktiv i Rød Ungdom.
Utdanna trykker.
Jobba på mange trykkerier i Oslo-området. Klubbleder på Asker og Bærums Budstikke, JMS digitaltrykk og Hjemmet Mortensen trykkeri.
Medlem av opplysningsutvalget i OGF, medlem av styret samme sted.
Jobber nå som operatør ved Etatprint i Skatteetaten.
Samboer 2 barn.

Historiespalta

Et tilbakeblikk på omstilling og endring

Omstilling og endring i grafisk bransje er ikke noe nytt. I dag er det utfordringen papiret har fra digitale medier som er bransjens nye utfordring; samtidig som vi har en «evig» diskusjon om offset kontra digitaltrykk.

Av: Niels Killi

På 1960 og 70 tallet var det helt andre omstillinger som stod i fokus. I Norsk boktrykkalender for 1961 skrev Tom Wisløff en artikkel som hadde tittelen *Tanker om trykk i satelittalderen*. Der skriver han: *Aldri har bildet stått mer broket enn i dag for den som forsøker å skaffe seg oversikt over de prosesser som overfører ordet og situasjonen til papiret. Og ikke bare er bildet broket. Det skifter kaleidoskopisk fra dag til dag. Nye metoder, maskiner og hjelpestoffer dukker opp i jevn strøm. Fantasinavn og forkortede, tungebrekkende kjemiske betegnelser svirrer i luften og spretter ut av annonsespaltene fra hvert eneste grafiske fagblad. Det er ikke det minste merkelig at de fleste av oss virrer oppgitt med hodet, skuer betuttet på de kjære maskinene våre, og tygger i stykker blyanten, der vi sitter og forsøker å regne over hvorledes disse nye metodene vil innvirke på kalkylene våre. Det verste er at det tilsynelatende er så uhyre mange muligheter. Hva skal man velge i dag? Og hva er det som ikke blir gammeldags i morgen?*

Spørsmålet som forårsaket all denne forvirring og usikkerhet var valg av trykkmetoder og hvilke metoder som hadde fremtiden foran seg. Optimistisk konstaterer han: *La oss med én gang slå fast at de tre trykkmetodene: boktrykk, offset og dyptrykk er kommet for å bli. Innen overskuelig fremtid vil det ikke komme noe enten – eller.*

Han fortsetter artikkelen med en gjennomgang av de ulike trykkmetodenes fordeler og ulemper og den eneste virkelige ulempen han finner for boktrykket er at det i hovedsak trykker med lite effektive flattrykkspresser og ikke rotasjon som offset og dyptrykk; samt trykkformenes høydeforskjell som medførte mye arbeid med tilretning: *De fleste boktrykkere har «sovet» altfor lenge på 500 års vunne laurbær. ... nede i denne mannens trykkerilokale finner vi det tekniske fortidsuhyre som benevnes flattrykkpressen. En klumpet, tung tingest hvor en masse, masse kilo dødt metall starter opp, akselererer, retarderer og stopper, for så å begynne på den samme historien igjen.*

I avslutningen konstaterer han: *Tygg ikke på blyanten i valgets kval. Det fremgår jo av det foran sagte at det er ingen favoritt i det lange løp å satse på. Og selv om det stadig kommer tekniske overraskelser, så er utviklingen i dag allerede kommet så langt, takket være innsats av den moderne ingeniørvitenskap, at den moderne maskinen du kjøper i dag ikke blir avlegs i morgen. Ei heller i overmorgen. Dertil er konstruksjonen for gjennomarbeidet og systemet valgt med sideblikk til alle konkurrerende metoder og prosesser.*

Ti år senere var bildet totalt forandret. I en artikkel i Norsk grafisk årbok 1971 skrev Sigmund Wæhler en artikkel med tittelen *70-årenes boktrykk*. Her skriver han: *Vi er med andre ord inne i en gigantisk ekspansjonsperiode hvor det normale og tilvante tilsynelatende ser ut til å være snudd opp ned. For det er helt sikkert; mange dyktige og fornuftige fagfolk undrer seg faktisk i dag på hvor det hele skal ende. Er det i det hele tatt noe som kommer til å bli betegnet som boktrykk i fremtiden? Hva med håndsetteriet? Det konvensjonelle boktrykk? Skal man satse på varm eller kald sats? Bør man kombinere driften med offsetutstyr? Og så videre.* Og han fortsetter: *Det er beklageligvis ennå mange driftige fagfolk i boktrykksektoren som faktisk klamrer seg til de gutenbergske prinispper. Jeg tror faktisk det er en del romantikk med i spillet. Og i avslutningen skriver han: Man kan i dag bli raskere akterutseilt enn noen gang før.*

– Forandringer, forandringer! Nå vil de ha oss til å trykke på begge sider av arket!

Photoshop-glede!

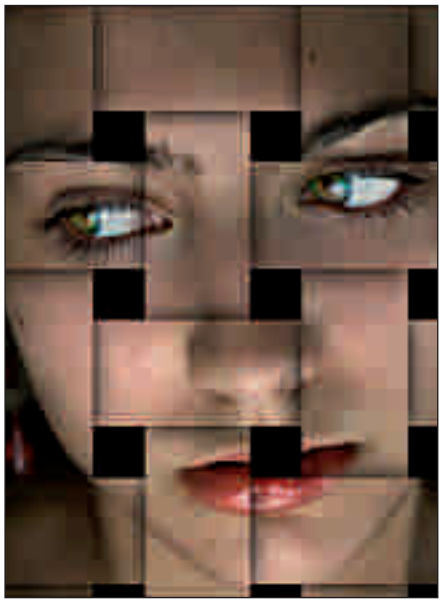

Mandag 29. november 2010 samlet rundt 60 medlemmer seg i et kjellerlokale på Peppes Pizza i Stortingsgata for å høre et spennende og interessant foredrag om tegning i Photoshop.

Av: Heidi Gutuen Lindqvist

Stor interesse

Antall påmeldte vitnet om at det er stor interesse for faglige arrangementer som dette. Det er første gang et foredrag i OGF sin regi har hatt så mange påmeldte.

Lokalet viste seg å være i minste laget, og det ble fort overfylt og varmt. Peppes hadde lovet at lokalet var stort nok til 80 mennesker, men de må nok ha gjort noen grove feilberegninger. Takket være noen avmeldinger i siste liten, gikk det greit å få plassert alle, til tross for lokalets begrensninger. Fordi interessen for foredraget var såpass høy, skulle det mer til enn å sitte trangt for å ødelegge gleden denne kvelden.

Velkomst og oppfordring

Etter at stablingen av mennesker var unnagjort, ønsket Merete Warsla, organisasjonsarbeider i OGF, velkommen. Hun beklaget det lille lokalet, men håpet foredraget ville bli en positiv opplevelse til tross for dette.

Hun benyttet anledningen til å oppfordre flere medlemmer til å engasjere seg i Typ/Lito-klubben. En person har meldt seg, og det er ønskelig med flere.

Det høye antallet påmeldte til dette foredraget viser at det er interesse og behov for flere faglige arrangementer fremover. For å få til dette trenger klubben ildsjeler som kan komme med idéer til arrangementer, samt delta i gjennomføringen (om ønskelig).

Merete informerte også om Teknologiutvalget, et utvalg som jobber politisk, bl.a. med hvilke retninger fagene våre skal gå i fremtiden.

Tegning i Photoshop

Da alle hadde ordnet seg drikke, og store mengder velduftende pizza ble satt ut på bordene, kunne endelig foredragsholder Anders Kjelsrud Christensen sette i gang det han hadde kommet for – å holde foredrag om tegning i Photoshop.

Medlemmene fikk oppleve en entusiastisk og kunnskapsrik kar med stor interesse for kreativ og kunstnerisk bruk av Photoshop. Anders er industridesigner, og jobber med å designe produkter hos Odd Thorsen.

Anders åpnet med å fortelle hva foredraget skulle gå ut på. Deretter viste han frem noen eksempler på prosjekter han har jobbet med. Han har designet produkter som f.eks. mp3-spiller, coctailglass og en yacht. Vi ble vist tegninger fra arbeidsprosessene, fra grovskisser til ferdig arbeid.

Prosesser, råd og tips

Vi fikk også se flotte eksempler på arbeider utført av andre som er dyktige i Photoshop, personer Anders ser opp til og finner særdeles inpirerende. Han oppfordret Photoshop-interesserte til å sjekke ut nettsteder som storedyret, deviantart, CGtalk, flickr m.fl. F.eks. kan man på www.storedyret.com vurdere andres arbeid og få egne arbeider vurdert. Dette kan gi stor nytteverdi, være seg man har Photoshop som hobby, eller arbeider med det til daglig i jobbsammenheng.

Anders tipset også om en del bra magasiner det kan være lurt å lese, f.eks. Imagine FX, Computer Arts Special og Advanced Photoshop.

Vi fikk en gjennomgang av hvilke verktøy det kan være nyttig å bruke for å gjøre det lettere å tegne i Photoshop, alt fra klassiske skisseblyanter til moderne tegnebrett. Han presenterte både analoge og digitale verktøy.

Anders mener det er viktig med gode holdninger i forhold til arbeidet man skal gjøre, bl.a. at man holder tempo og fremdrift, at man studerer andres verk, hever sin egen standard og tegner som om man er verdensmester. Dette bidrar til at man utvikler sitt eget potensiale.

Prosjekt-gjennomgang

Neste punkt på programmet var en trinnvis gjennomgang av et prosjekt han har gjort for FunCom. Oppdraget var å designe et vesen for dem: et rovdyr med klover. Han viste oss hele prosessen bak det han hadde designet og tegnet, steg for steg, fra brainstorm frem til ferdig resultat. Medlemmene fulgte den omfattende prosessen med stor beundring.

Anders tegnet «Live»

Til slutt, en god stund på overtid, lurte Anders på om det var interesse for å se ham jobbe med en tegning «live». Det var det absolutt interesse for.

Han viste hvordan han jobber med skygger, lyssetting, perspektiv, fargelegging og lagoppbygging. Det var spennende å se hvordan tegningen utviklet seg. Klokka gikk, men ingen så ut til å bry seg noe om det. Det var mange som stilte spørsmål, eller kom med kommentarer.

Det ble også diskusjoner rundt temaer som forskjeller i software-versjoner, og bruk av diverse Photoshop-funksjoner, kortkommandoer og verktøy m.m.

Til tross for trangt og varmt lokale, og at foredraget varte mye lenger enn planlagt, ble de fleste sittende helt til Anders var ferdig og de ivrige diskusjonene var over. Alle fulgte oppmerksomt med. Det var mye humor og god stemning.

Kompetanse og nettverk

Kvelden ble meget vellykket. Jeg vil rette en stor takk til de som sto bak kveldens arrangement, og en ekstra takk til Anders for et utmerket og lærerikt foredrag. Undertegnede, og garantert flere med meg, ser frem til flere arrangementer som dette.

Under diskusjonene kom det tydelig frem at vi bransjekolleger har mye å hente hos hverandre. Det er alltid noen som kan noe man selv ikke kan, og en faglig arena som dette gir mulighet til å utveksle kompetanse, men også en sjanse til å utvide og bygge videre på eget nettverk innenfor bransjen.

Av den grunn håper jeg det sitter noen idérike medlemmer og leser dette, som tar Meretes oppfordring på alvor, og kontakter OGF og melder seg som deltager i Typ/Lito-klubben. Denne klubben er et fantastisk springbrett til flere inspirerende, lærerike og sosiale kvelder som denne.

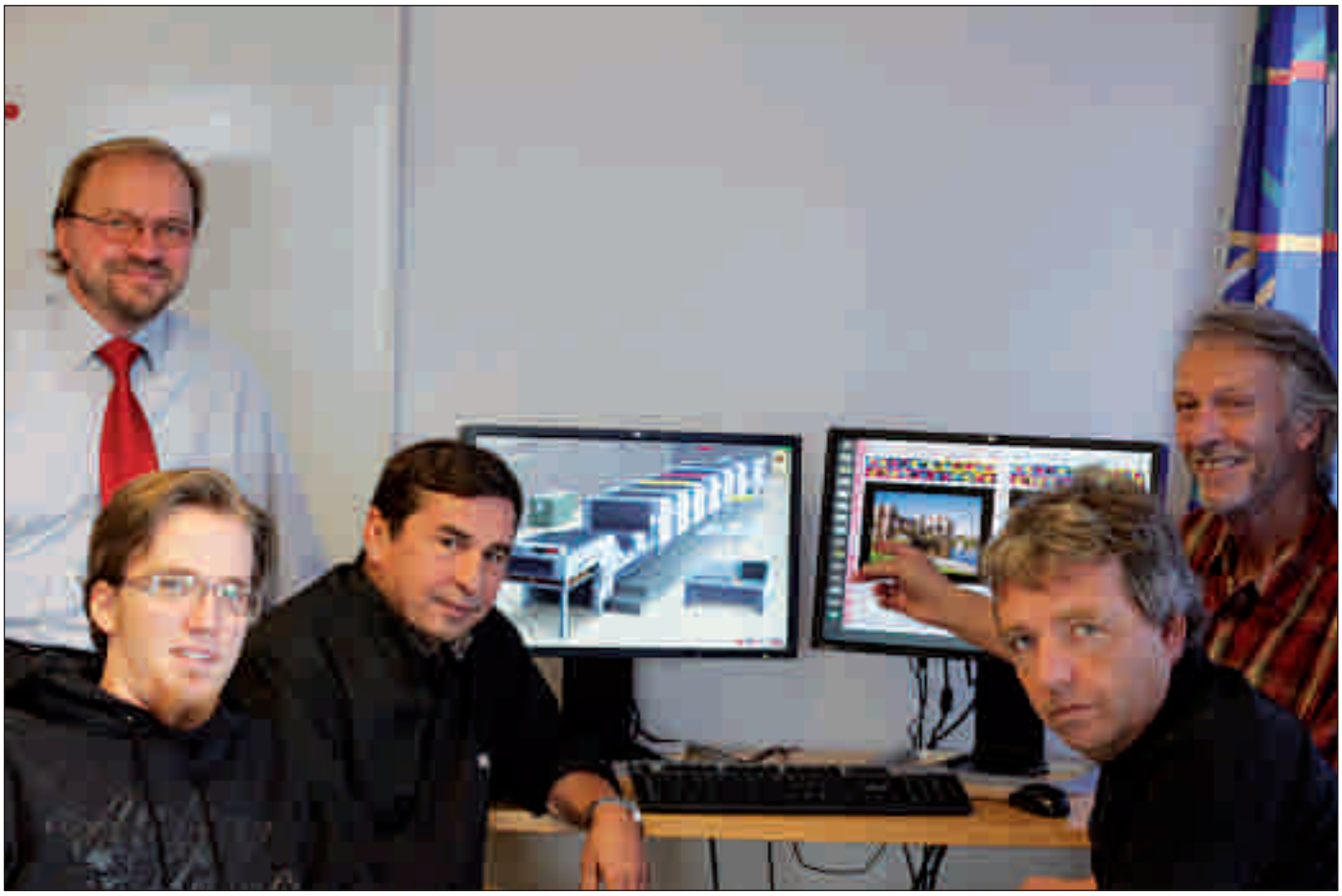

SHOTS – trykking med en vri !

Med dagens teknologi kommer det ikke som noen stor overraskelse for folk at det finnes databaserte trykksimulatorer som et verktøy i utdanningen av trykkere.
Et verktøy som viser seg å være både imponerende og viktig !

Tekst og foto: Stig O. Kubberud

21. – 23. september i år ble det arrangert kurs i SHOTS (Sheetfed Offset Training Simulator) – en arktrykksimulator for PC og MAC, levert av SINAPSE.

Kurset ble ledet av **Enn Kerner**, utdannet trykker og grafisk ingeniør opprinnelig fra Estland og jobber som konsulent for SINAPSE.

Kursets deltagere kom fra forskjellige kanter av landet med forskjellige kompetansefelt innen forskjellig grafisk produksjon:

Per-Arne Flatberg jobber hos Palografen i Bergen og arbeider i hovedsak med fargestyring.

Odd Einar Aune er leder for Grafisk Kompetansesenter i Trondheim.

Rolf Wesenberg er nestleder ved Opplæringssenteret for visuell kommunikasjon i Oslo og veileder for lærlinger i mediegrafiker- trykker- og bokbinderfaget.

Stig Ove Kubberud er utdannet grafisk trykker med svenneprøvemedalje i faget, ansatt hos Hjemmet Mortensen Trykkeri.

Kurset ble holdt i Opplæringsenterets lokaler i Stanseveien i Oslo og kursdeltagerne satt som tente lys da Enn Kerner sparket i gang kurset, på engelsk. SHOTS (Sheetfed Offset Training Simulator) brukes aktivt nedover i Europa som et effektivt opplæringsverktøy for trykkere innen utdanning på nye presser, omskolering etc. Konseptet med SHOTS er i utgangspunktet enkelt, på dataskjermen er det bilde av en arkoffsetpresse med en styrepult som har alle de kjente knapper og symboler som må til for å kjøre en presse.

Etter hvert som pressa tuter og går må man ta av et ark å se på trykket, da kan man komme over klassiske problemstillinger som hull i en duk, dårlig justerte valser, dårlig vann/farge balanse og andre problemer som mangel på papirpulver og feil press. Alt måles etter et «prøvetrykk» på skjermen, man har i tillegg tilgang på de vanlige hjelpemidlene som lupe, densitometer og linjal.

Etter hvert som kursdeltagerne fikk programmet litt i fingrene var det liten tvil, dette er et fabelaktig nyttig verktøy å ha med på skoler og diverse utdanningsmesser. En unik mulighet til å vise folk, spesielt ungdom, hva faget omhandler i en detaljert, men oversiktelig grad som er til dels enkel å forstå. SHOTS er så bra gjennomført at det ble tatt i bruk under Worldskills i 2009, en av detaljene ved SHOTS som gjør det så gjennomført er at man alltid har en makulaturoversikt og ikke minst en kostnadsoversikt som til en hver tid gjør brukeren veldig oppmerksom på hva ting koster i en trykkprosess.

I det grove og det hele er SHOTS et utmerket program som vil, med tid, gi oss dyktige lærlingkandidater og dyktige trykkere.

Juletrefest:

Også i 2011 startet året i OGF med den etter hvert meget tradisjonelle juletrefesten.

Dette er en av de få aktivitetene for medlemmer som ikke er av faglig eller fagforeningspolitisk karakter. Her er det medlemmer og deres foreldre og barn som møtes. Og til stor hygge og moro for oss som driver med slike aktiviteter.

I år var hele kvelden i regi av Oppsal janitsjar, som har vært vårt «nisseorkester» i flere år.

Som mange andre arrangement, er heller ikke denne festen fulltegnet, og vi har i de siste årene samarbeidet med våre venner i Hotell- og restaurantarbeidernes forening. Noe som har høynet både oppslutningen, og endret sammensetningen av deltakere.

Det hender enno at ein blir glad

Sven Erik Skarsbø er 70 år gammal, typograf, historikar og pensjonert førstelektor i grafiske fag.

Etter snart fem år som pensjonist får eg vel avfinne meg med plasseringa i «hornet på veggen», dette siste, inntørka stadium, like før dauden – om ein skal tru folkeeventyret. Her oppe er ein ikkje lenger som ***deltakar*** å rekne, berre ***tilskodar***, for å bruke terminologien til filosofen Hans Skjervheim. Og i denne rolla sviv eit par verseliner i bakhovudet mitt:

– For det han har talt i manndommens alder,
vi hører med tålmod på gamlingens skvalder.

Desse lite ærbødige strofene frå diktet ***Den gamle*** av ***Knut Olai Thornæs***, burde nok mane meg til å halde kjeft. Men dei gir meg òg påskot til å skrive litt om K.A. Thornæs, journalist, redaktør, komponist, diktar og t***ypograf***. Han var sjølve prototypen på typografen som ***arbeidarklassens intellektuelle.***

Thornæs var fødd i Kristiansund, var i unge år klippfiskarbeidar, men flytta så til Trondheim der han kom i typograflære. For Thornæs, som så mange andre gåverike arbeidarungdommar, vart typografutdanninga grunnlaget for ein lang arbeidsdag i kulturelle og intellektuelle yrke. Heilt frå mellomalderen og langt ut på 1900-talet, var typografane ein viktig del av den skrivande eliten. Det var dei som laut overvake ortografi og grammatikk, og dessutan sjå til at det som kom på trykk var nokolunde vettugt.

Frå mi eiga tid som blysettar hugsar eg godt korleis eit nytt arbeid starta med vurdering av manuskriptet. Bar det preg av at forfattaren stort sett beherska dei normene som gjeld for skriftspråket, då var ein forsiktig med rettingane. Men ofte viste både språk og rettskriving store manglar. Då tok ein seg til rette og språkvaska i stor stil. Såleis tok vi ansvaret for ein viktig del av det redaksjonelle arbeidet og kvalitetssikra det som skulle komme på trykk.

I boka «Norsk fagbevegelse» frå 1955 skriv historieprofessor ***Edvard Bull d.y.*** at handverkarane hadde ein vidare horisont enn fabrikkarbeidarane. Men

> … aller videst horisont hadde nok typografene, for i tillegg til alt det som var felles for håndverkerne, brakte deres yrke dem direkte i forbindelse med det trykte ord. En våken typograf hadde bedre sjanser til å lese og lære enn noen andre arbeidsfolk.

Det var difor ikkje tilfeldig at mange redaktørar, særleg i arbeidaravisene, var typografar – som til eksempel ***Christian Holtermann Knudsen***, ***Gunnar Ousland*** og ***K.A. Thornæs***, som eg alt har nemnd.

Ousland var fødd i 1877 som den yngste av elleve søsken. Familien hadde ikkje råd til å skaffe han utdanning, men broren hjelpte han inn i typograflære, fortel Norsk biografisk leksikon. Det blei det faglege grunnlaget for ei lang karriere som pressemann. Han vart redaktør, først av ***Typografiske Meddelelser,*** sidan av ***Arbeiderbladet*** og ***Bergen Arbeiderblad***, to leiande arbeideraviser. I årevis var han òg den næraste rådgivaren til LO-sjefen ***Ole O. Lian***, som òg var typograf. For også i Landsorganisasjonen spela typografane ei langt større rolle enn medlemstalet til det vesle typografforbundet skulle tilseie. Og dette er ikkje noko særnorsk fenomen. Over heile Europa var det slik. Lenge.

Når typografane i etterkrigstida mista statusen som arbeidarklassens intellektuelle skuldast det mange ting, men først og fremst endringar i utdanningssystemet. Skolevesenet vart utbygd og sikra alle ein brukbar grunnskole. Etter kvart tente folk betre og ein fekk offentleg hjelp til studiefinansiering. Det gjorde at også ungdom frå arbeidarklassen kunne ta høgare utdanning. Typograflæra var ikkje lenger den alternative utdaningsvegen for gåverik arbeidarungdom.

Den truleg siste som har gått vegen frå faglært typograf til redaktør, er ***Ove Mellingen***, ansvarleg redaktør i ***Telemarkavisa***. Alt som typograflærling var han opptatt av at typografane måtte utvide kompetansen og arbeidsområdet, bryte ned skiljet mellom redaksjonelt og typografisk arbeid og få hand om presentasjonsjournalistikken.

I ***Den grafisk døden***, ein kronikk i Klassekampen 23. oktober 2010, gir Mellingen eit kritisk tilbakeblikk på delar av strategien i den kritiske fasen ved overgangen til pc-teknologi. Den arbeidarmakta som typografane her i landet hadde bygd opp gjennom meir enn 130 år blei kasta bort i løpet av 10–15 år. I staden for å satse på å møte dei teknologiske endringane med massiv satsing på å utvide kompetansen og skaffe seg nye og interessante arbeidsområde, valde ein å satse alt på den makta filmsatsparagrafen i avtaleverket gav.

> – Makten ble brukt til at mange av medlemmene kunne forbeholde seg retten til ikke å bli dyktige i noe som helst. Ikke bli god i typografi, ikke god i produksjon, ikke god i journalistikk, i layout, i teknologi.

Mellingen spissformulererer, men han har viktige poeng når han skildrar utviklinga. Og resultatet kjenner vi. Det er blitt som Mellingen skriv: «Det er flere som arbeider med typografi nå enn for 20 år siden. De er bare ikke typografer. Og i alle fall ikke medlemmer av grafisk.»

Men så snublar eg over ei annonse som jagar alle aldersdepresjonar på dør. Iallfall for ei stund. «Grip framtida,» står det. «Videreutdanning av grafikere i redaksjonsarbeid.» Eg ringer ***Paul Bjerke***, studieansvarleg i De Facto, som i samarbeid med Høgskolen i Volda, Fellesforbundet og Grafisk utdanningsfond arrangerer kurset.

Forts. neste side

– Studiet gir 15 studiepoeng i universitets- og høgskolesystemet, fortel Bjerke. Rundt hundre grafikarar har alt tatt utdanninga og eksamensresultata har vore forbløffande gode. 17 tar kurset no i vår. Formålet er å gi grafikarar dobbelkompetanse. I tillegg til den grafiske kompetansen dei alt har, får dei kompetanse i journalistikk og redigering. Brei kompetanse skal sikre framtida til grafikarar som alt er i avis- og forlagsbransjen, fortel ein entusiastisk Paul Bjerke.

Som gammal typograf kjenner eg at gleda strøymer opp i meg. Her er det mange som har tatt grep for å heve kompetansen og omdømmet til grafikarane. Så får ein bere over med at det skjedde eit par tiår for seint.

Men kva syslar ein elles med i hornet på veggen? Eg for min del begynner å gi blaffen i konformitetskrav og har tatt til å skrive nynorsk att, slik eg gjorde i ungdommen. Slikt ergrar nok somme urbane austlendingar. Og sjølv om ikkje det var målet, kan det nok vere ein liten bonus å gle seg over, her ein dinglar oppe på veggen.

Med kollegiale helsingar
Sven Erik Skarsbø
sskarsbo@online.no

Anbefalt avtale om arbeid på redaksjonell desk

Fellesforbundet, Mediebedriftenes Landsforening og Norsk Journalistlag har framforhandlet en anbefalt rammeavtale om arbeid på redaksjonell desk. Dermed ser et gammelt stridstema ut til å være løst.

- Vi synes dette er en god avtale både for medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår og for et videre godt samarbeid med Norsk journalistlag, sier forbundssekretær Knut Øygard i en kommentar til avtalen.

Avtalen bygger på de samme prinsippene som tidligere er godkjent blant annet i Aftenposten. Den legger til rette for at man lokalt kan bli enige om å organisere arbeidet uavhengig av avisoverenskomstens betjeningsregler eller den såkalte filmsatsparagrafen.

Avtalen forutsetter blant annet garantier i forhold til sysselsetting, opplæring, lønn og lønnsutvikling.

Avtalen skal nå behandles i Fellesforbundets forbundsstyre, Norsk Journalistlags (NJ) landsstyre og Mediebedriftenes Landsforenings (MBL) hovedstyre.

For mere stoff anbefaler vi Fellesforbundets medlemsblad - Magasinet.

STYRESPALTA

- Behandlet dispensasjonssøknader fra Dagens Næringsliv og Andvord Grafisk.
- Vært representert på Trondheimskonferansen med to deltakere.
- Arrangert seminar med klubbene i pakkeriene og trykkeriene.
- Vedtatt støtte til streikene ved Rockefeller og Bekken & Strøm.
- Deltatt på fanemarkering og besøk hos de streikende på Gjøvik
- Arrangert møte for avisklubbene i Oslo og Akershus
- Vedtatt støtte til rettssak for tillitsvalgt ved Aker sykehus.
- Vedtatt støtte til 8. mars-arrangement.
- Arrangert samling i Fredrikstad med landsmøteforberedelser sammen med avdeling 851.

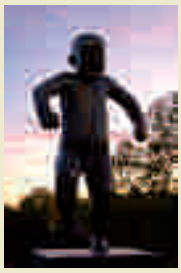

NYTT FRA BYEN

Nytt navn har det blitt i Nydalen. Det som vi kjenner som Schibsted Trykk, heter nå Media Norge Trykk, Oslo. Og om ikke et nytt liv, så meldes det om bedre forhold, spesielt for våre medlemmer på trykkeriet. Ny og bedre skiftplan er på plass, og alle stridigheter omkring tillitsvalgtes arbeidsbetingelser er skrinlagt!

Bedriften overtar trykkingen av Dagens Næringsliv fra april, uten at det er varslet nyansettelser.

I Dagblad-Trykk, som nå trykker Dagens Næringsliv er livet preget av at virksomheten snart er historie. Arbeidet med å skaffe de ansatte nye jobber går sin gang, og allerede er det knapt nok med bemanning for produksjonen.

Av de 10 stillingene, som ligger inne i avtalen mellom Berner Gruppen og Nrl Trykk om trykking av Dagbladet, er det utlyst fem jobber i trykkeri og pakkeriet på Lillestrøm, og noe i distribusjonen. Dette følges videre av klubbene.

OGF har arrangert et første møte med klubbene som er parter i avtalen. Det vil si Dagblad-Trykk, Nrl Trykk og Edda-Trykk, Borgerskogen.

I Nrl Trykk skal det også framforhandles en avtale for søndagsarbeid før de starter produksjonen av Dagbladet.

For heatsetbransjen har det vært bytte av sjefer og produkter. Jon Urdal, tidligere daglig leder på Hjemmet Mortensen Trykkeri, har startet i ny stilling i Media Norge. Han er erstattet av tidligere leder på Aktietrykkeriet,

På denne bedriften har de rekruttert internt.

Hjemmet Mortensen har ikke bare fått leder fra Aktietrykkeriet, men også overtatt produksjonen av A-magasinet fra nyttår.

Aller-Trykk har vært gjennom en periode med sparetiltak, noe som er gjennomført nesten, men ikke helt etter Hovedavtalen. Klubben venter at ikke alt er over.

Et avispakkeri i Nydalen

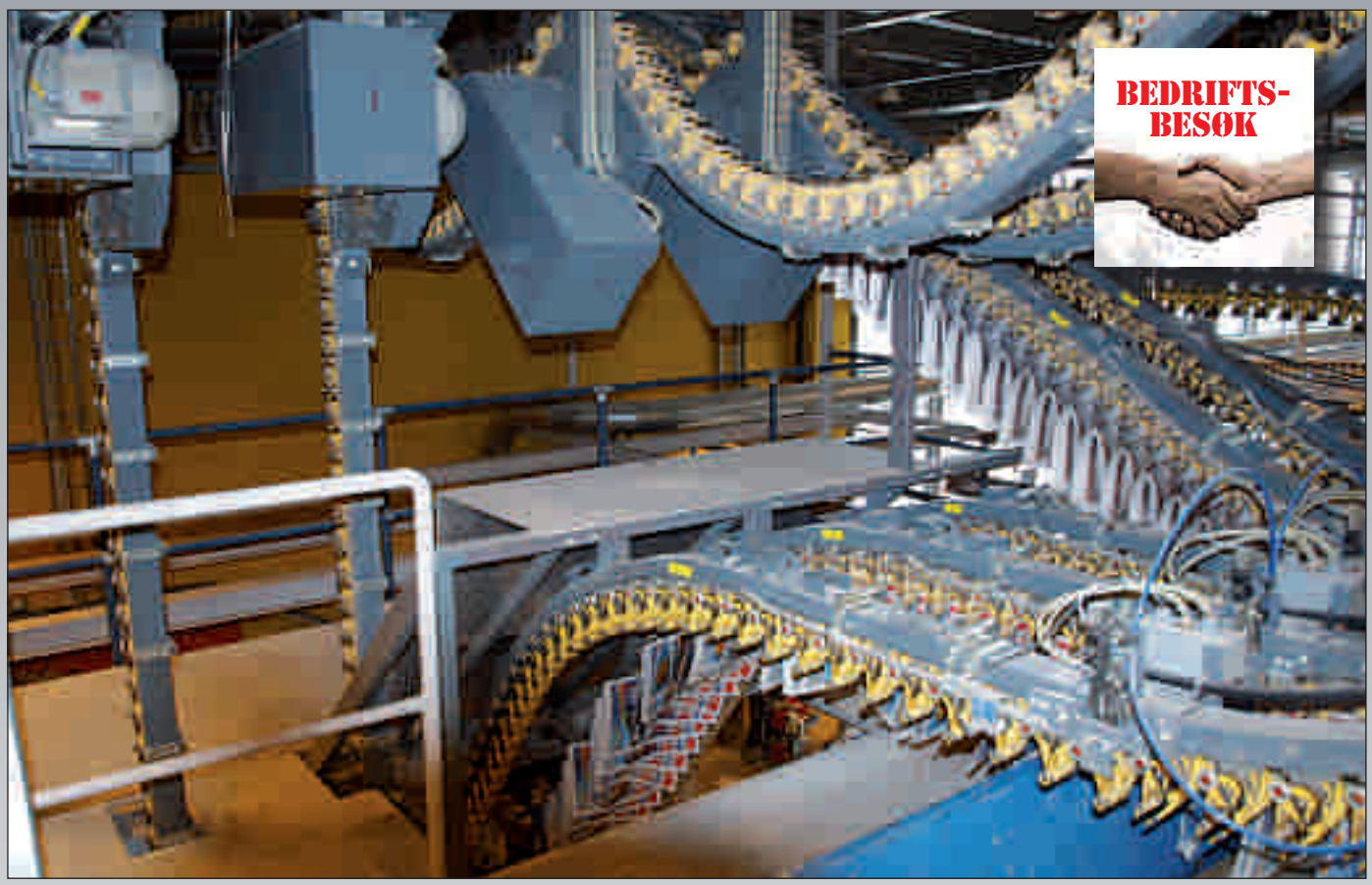

Etter et besøk på pakkeriet i Media Norge Trykk Oslo, som vi kjenner som Schibsted Trykk, er vel inntrykket at de ikke driver så mye med pakking.

Derimot var det sinnrikt system av moduler og innstikksmaskiner. En imponerende logistikk og en bedrift i god rute for å utvide produktene med Dagens Næringsliv.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Tidlig i besøket kom tanken om for en gangs skyld å ha tatt seg vann over hodet, eller i hvert fall være på tynn is, for å fortsette med maritime begreper. Her var det mye nytt for en trykker. Men som med de nye medlemmene i pakkeriene, er det bra med utfordringer og ny innsikt.

Vi møtte sjefen for pakkeriet Lars Frøystein, og startet med en kort innføring i bedriften. De er snart klare for nye utfordringer når dagens Næringsliv skal produseres her. Selv om mangler litt før den seneste ombygningen er klar.

- Vi bygde ut forrige gang når Verdens Gang startet med sine helgebilag, starter Frøystein. Det er den eneste store utbygning etter at vi kom i gang her i Nydalen. Før det lå vi på Linderud, men flyttelasset derfra var ikke mye å skryte av. Utover arkivet besto det vel av noen skrivebord og kontorstoler. Pakkeriet er dimensjonert for Aftenposten og Verdens Gang, men ville måttet utvide hvis Dagbladet også hadde havnet i Nydalen. Det gjorde det av ulike grunner ikke, og på den tiltenkte plassen er det nå inntil videre lager for innstikk. Før vi, etter en lang tur gjennom pakkeriet, kom dit, hadde vi startet i andre enden.

Her er starten, eller overgangen fra trykkeri til pakkeri, starter pakkerisjefen. Som selv har hatt samme overgang, fra tidligere å ha arbeidet som både kvalitetssjef og senere produksjonssjef i trykkeriet.

Fra trykkeriets fem falser går linjene inn i pakkeriet, hvor valgmulighetene er hele sju linjer, avhengig av produkt og etterbehandling. Seks av linjene går til innstikksmaskiner, mens den sjuende ikke har denne muligheten.

Og innstikk er etter hvert blitt et nøkkelord i moderne avistrykkerier, i takt med motstanden mot reklame i postkassa og målingene som viser at dette virker.

Nå også med A-magasinet

Vi har det meste av produksjonen i eget hus, men tar selvfølgelig også innstikk fra andre. Som A-magasinet som fra nyttår kommer fra Hjemmet Mortensen sitt trykkeri.

For pakkeriet er behandlingen av innstikk meget viktig både for økonomi, og ikke minst bemanning. Grovt regnet er halvparten av bemanningen sysselsatt med innstikk, enten vi snakker om kjøring fra oppspoling eller håndmating, som de også har på enkelte produkter.

- Selv om opplagene faller øker antall produkter med innstikk, fortsetter Frøystein. Og med maksimalt tre innstikk i hvert produkt som er øvre grense kom det opp i 150 millioner slike i 2010.

En av de store fordelene med utstyret er den uavhengige produksjonen mellom trykkeri og pakkeri. En produksjonshastighet på trykkeriet på 70 000 i timen kan deles i to inn i pakkeriet og bare med det grepet komme ned i en hastighet på 35 000, som er toppfart ved innstikk.

Pakkerisjef Lars Frøystein sto for omvisningen i Nydalen.

En total forandring

Ved besøket fra TgM i den stille perioden på formiddag, var det samtidig produksjon av innstikk for Elkjøp, VG fredag og Aftennummeret.

På kvelden er det atskillig mer kjør, forsikrer Frøystein. Litt før 22 er vi i gang med både Aftenposten og Dagsavisen. Og selv om opplaget er mindre holder Aftenposten seg bra og er ikke ferdig før rundt 03. Da har trykkingen av VG vært i gang på en annen maskin i godt over en time, og holder det gående fram til seks om morgenen. - For her inne går Aftenposten fra sine to falser i trykkeriet over i fire linjer i pakkeriet, så det er klart et stort produkt selv med vår kapasitet, fastslår han.

- Det er også i produktiviteten, og endrede krav til kompetanse, hvor utfordringene for arbeidsfolk har vært størst, - fastslår klubblederen for de pakkeriansatte, Anders Weimoth. Det har vært en total forvandling bare på 10 til 15 år, med en kolossal produktivitetsøkning og mer prosessorientering av arbeidet. - Dette er ikke noe som er negativt i seg selv, presiserer Weimoth, men det er visse mangler både ved jobbrotasjonen og medbestemmelse. De ansatte har en viss forhåpning til den nye ledermodell, som skal på plass. Med denne får de en produksjonsleder, på dag og kveld, som kommer nærmere produksjonen. - Vi kunne selvfølgelig tenke oss en raskere utjevning av lønningene mellom trykkeri og pakkeri, men innser at både dette spørsmålet og veien fram mot en klubb kan ta sin tid,- avslutter Weimoth.

Imponerende lokaler

Etter å ha sett denne logistikken, med sine tusener av klyper og mengder av transportbånd over to etasjer, blir vi ikke spesielt overrasket over å høre at vedlikehold er bemannet med 24 personer.

Etter at produkter er ferdig, med eller uten sine innstikk, er ikke den videre gang gjennom lokalet mindre imponerende. Her foregår bunting, plastpakking, stropping og ikke minst merking med alle typer koder og tekst for budet fram til en rekke av transportbånd fram til utkjøring.

Hele denne siste avdelingen blir styrt ned i minste detalj fra distribusjonskontoret, hvor alt skal stemme helt fram til produktene forlater huset i Nydalen og videre til bud, butikker, fly eller postforsendelse.

Da er vi tilbake i hallen for innstikklager. Hvor det er tomt i vinterferieuka, men ellers temmelig fullt fra egen eller andres trykkmaskiner.

Tilbake i Sagveien finner vi ut at arbeidsfolk hadde vi ikke snakket så mye med på vår tur gjennom bedriften.

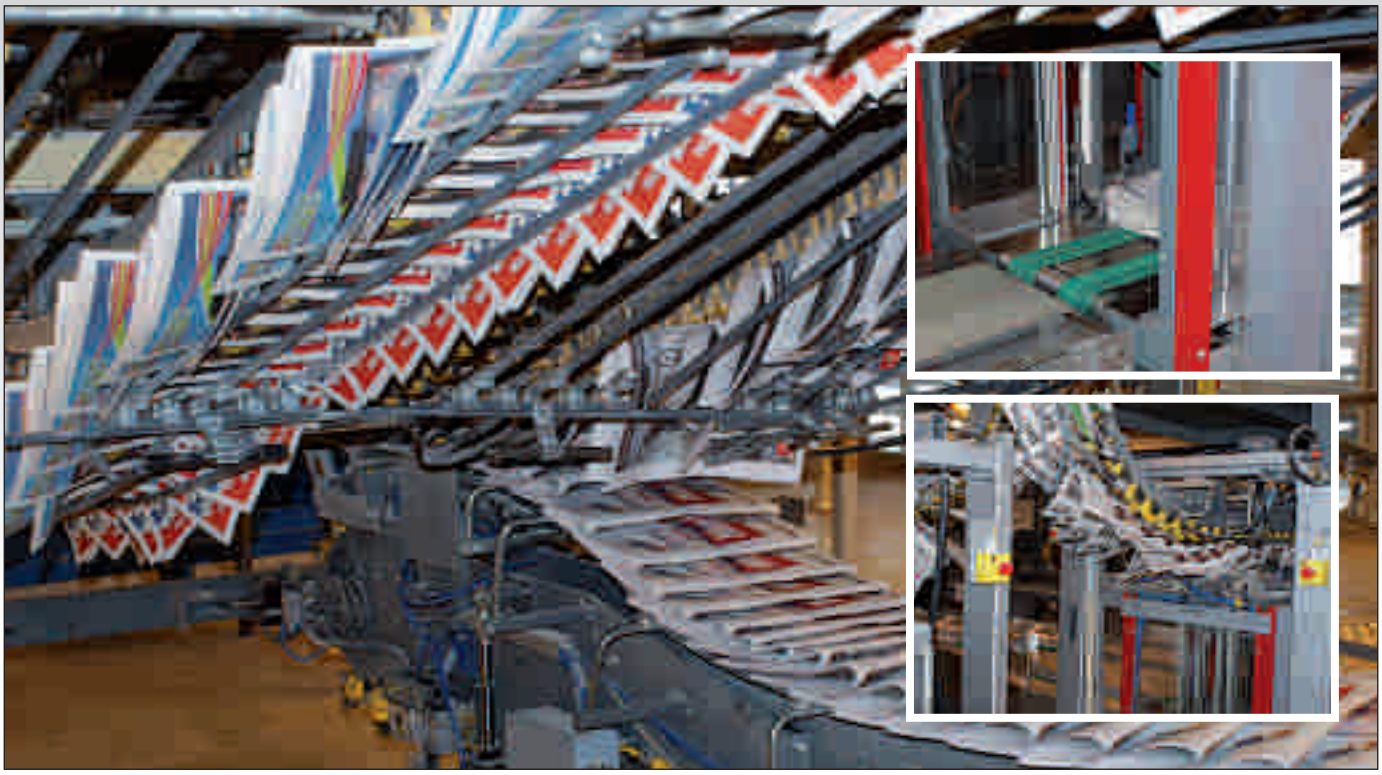

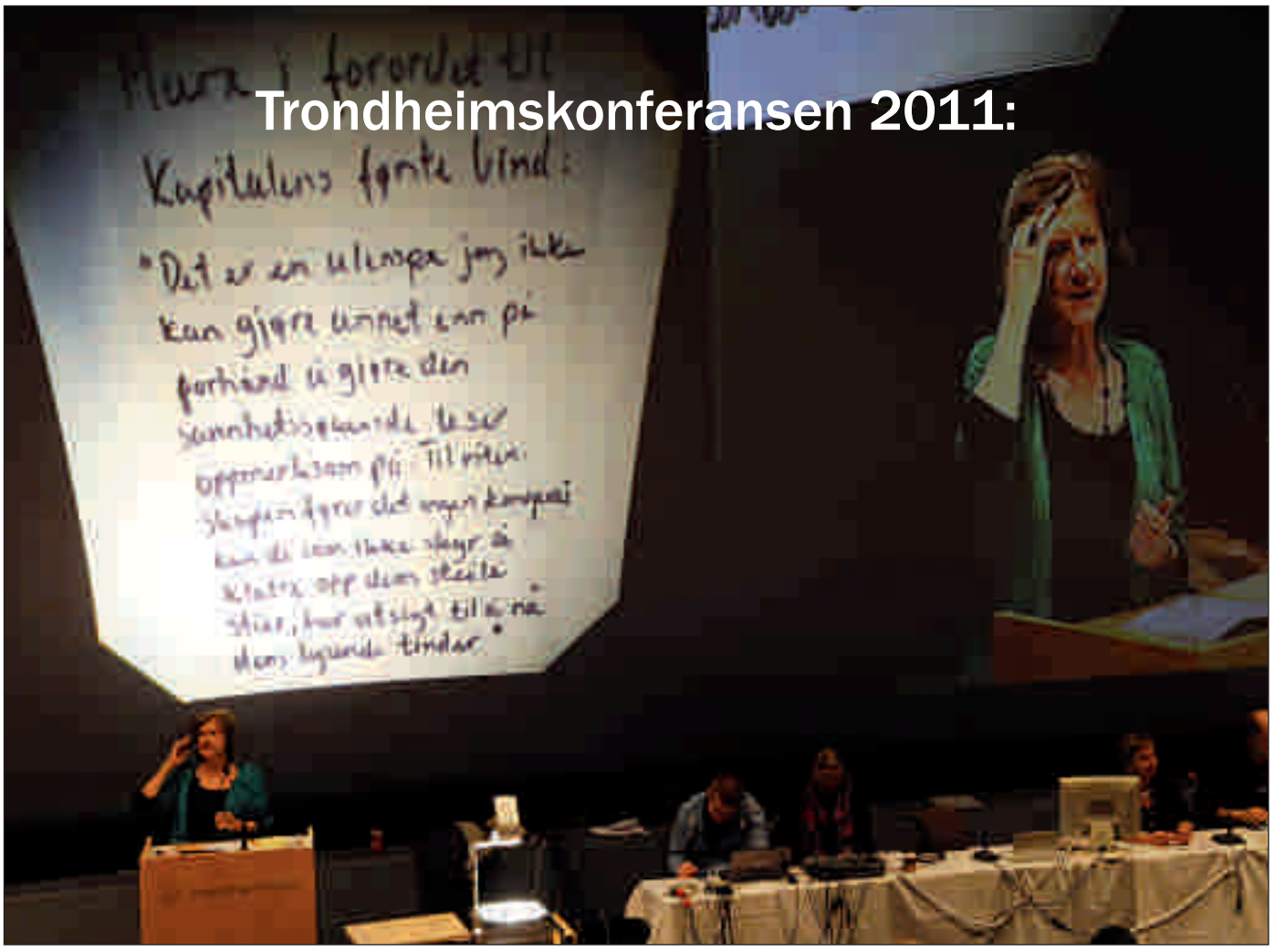

Kampen for faste ansettelser, tariffavtaler og en uføretrygd til å leve av

Fagbevegelsen må endres fra administrering, styring og kontroll til organisering, aktivisering og ledelse, sa leder for LO i Oslo, Roy Pedersen.

Tekst og foto: Brita Børresen

Trondheimskonferansen arrangeres av LO i Trondheim og holdes årlig siste helga i januar. Opposisjonen i LO og engasjerte tillitsvalgte fra hele landet samles for å diskutere aktuelle saker og problemstillinger som fagbevegelsen står overfor. Og det er ikke bare ord som kommer ut av konferansen. Det man blir enig om i Nova kino sin største sal, er saker som tillitsvalgte fra det ganske land kommer til å plage LO-ledelse, regjering og NHO med framover.

I år var det jubileum. Både LO i Trondheim og Fagopposisjonen av 1911 er 100 år. – Jeg er sikker på at Tranmæl hadde vært stolt av oss, sa Arne Byrkjeflot, leder av LO i Trondheim, da han åpna årets konferanse.

Arbeidsfolk betaler prisen

I år var hovedtemaene kampen for faste ansettelser og ny uføretrygd. Roy Pedersen, leder av LO i Oslo, innleda fredagen med å tegne et ganske dystert bilde av situasjonen i Europa i etterkant av finanskrisa. Banker og finanselite har kommet helskinna ut av krisa og fortsetter med sine spekulasjoner. Mens arbeiderklassen må betale prisen for redningspakkene i form av dramatiske velferdskutt. I land etter land meldes det om høyere pensjonsalder, kutt i ledighetstrygd, kutt i antall offentlige ansatte og lønnsnedgang. Lov- og avtaleverk svekkes av massearbeidsløsheten og forskjellen mellom landene. Til tross for dette er det slående enighet om at det som trengs er mer av den samme medisinen: Mer privatisering, kutt i velferden, lavere skatt for næringslivet.

Roy Pedersen la vekt på at Norge har kommet billig unna krisa, blant annet fordi vi har lav ledighet og en stor andel av befolkninga i arbeid. I tillegg har vi en ganske stor offentlig sektor, Norge har ikke gjeld og store budsjettunderskudd som i EU og krisetiltak har virka. Allikevel vil norsk høyreside gjøre som den svenske – redusere offentlig velferd kraftig. Pensjonsforliket blei nevnt som et eksempel på et bredt forlik som fagbevegelsen må kjempe imot fordi det rammer arbeidsfolk hardest.

Roy skisserte noen punkter for en annen, rød-grønn vei for å motvirke krise:

- Fagbevegelsen må ha økt trykk på tariffavtaler og tariffkampen.
- Fagbevegelsen må forsterke trykket for å sikre trygdeordningene.

- Vi må jobbe for å forbedre faglige rettigheter lovveien.
- Vi må jobbe for å øke offentlig sektor for å sikre/bygge ut de universelle trygdeordningene.
- Politisk styring av finanskapitalen – vi må støtte Attac-kampanjen for finansskatt.
- Vi trenger en statlig milliardsatsing for miljøarbeidsplasser/industrialisering.
- Bedrive skadebekjemping av EØS-avtalen (tørre å nedlegge veto mot for eksempel vikarbyrådirektivet) og diskutere alternativer til EØS.
- Fagbevegelsen må jobbe offensivt med kommunevalget for å slå tilbake markedets økte inntog i offentlig sektor.

Organisér og aktivisér!
For at vi skal klare å slåss mot alle angrepa som kommer fra høyre sa Roy Pedersen at fagbevegelsen må endres til organisering, aktivisering og ledelse istedenfor administrering, styring og kontroll.

Arbeidere – rykk tilbake til start.
Historiker Harald Berntsen trakk linjer tilbake til da Martin Tranmæl og Fagopposisjonen av 1911 tok til orde for å organisere arbeidere som klasse i stedet for å være delt etter fag og yrker. Industriforbunda som vokste fram i åra etterpå fikk styrken fra arbeidernes bevissthet om felles klasseinteresser. Berntsen sa at denne slagkrafta har smuldra bort de siste tiåra, med utskilling, privatisering og konkurranseutsetting. Mindre firmaer og kontraktører byr under hverandre for å få oppdrag, mens stat, kommune og de større bedriftene sparer store penger på å

slippe utgifter blant annet til anstendige lønns- og pensjonsavtaler.

Dette har satt fagbevegelsen tilbake til den tida hvor det som i dag er Transportarbeiderforbundet tok opp kampen mot systemet på havna hvor arbeiderne hver morra sto og underbøy hverandre for å få dagens laste- og losse-oppdrag.

Harald Berntsen trakk fram FrPs stortingsrepresentant Robert Eriksen som har sagt: «Vi trenger et arbeidsmarked med mer konkurranse mellom arbeidstakerne, mot monopoltilstandene.» I NHOs arbeidsgiverpolitiske program står det at i dagens globaliserte verden er kollektive avtaler, og dermed fagorganisasjonen i seg sjøl, en konkurransemessig ulempe som må fjernes. NHO har uformelt sagt opp klassekompromisset og ønsker å gjenopprette konkurransen og ulikheten mellom arbeiderne. Arbeidsgiverne får god hjelp fra en EF-domstol som i flere dommer konsekvent har satt EU-traktatens fire friheter over en grunnleggende rettighet som streikeretten.

Det norske lovforbudet mot privat arbeidsformidling og mot inn- og utleie av arbeidskraft blei oppheva i 1999, for å tilfredsstille EUs krav om fri flyt. Bemanningsbransjen splitter de gamle arbeiderkollektiva og svekker streikevåpenet som maktmiddel. Innleid arbeidskraft har blitt brukt som «lovlige» streikebrytere ved flere konflikter. Berntsen understreka at vi må kreve gjeninnført lovforbudet mot ut- og innleie og mot privat arbeidsformidling og sørge for at bestemmelsene i Arbeidsmiljøloven om midlertidige ansettelser og vikarbruk blir holdt i hevd, blant annet overfor EUs vikarbyrådirektiv.

Streik!
Når bråkjekke arbeidsgivere i det siste har blånekta å inngå tariffavtale, har det vært sympatistreik eller trusler om dette som til slutt har fått arbeidsgiverne til å kaste inn håndkledet. Under streiken på Rockefeller boikotta organiserte sjåfører å levere drikkevarer dit, og dermed blei det en kort streik. Hos Bekken og Strøm på Gjøvik var det også trusselen om sympatistreik som fikk Sven Strøm til å gi seg, riktignok etter først å ha prøvd lovligheten av streiken i tingretten. Han uttalte da til Klassekampen: «Det dommen sier, er at det ikke er mulig å drive forretning i Norge om man ikke inngår tariffavtale.» Det er vel ikke helt sant, men det jo et kompliment som vi bør jobbe for å leve opp til.

Landsmøte i Fellesforbundet

Fellesforbundet holder sitt landsmøte i Oslo i perioden fredag 7. til onsdag 12. oktober 2011. Dette er det sjette ordinære landsmøte i forbundet og som vanlig hovedforhandlingene i Oslo Kongressenter.

Mottoet for møtet i år – *Organisering, verdiskapning og velferd i et arbeidsliv i omstilling!* -

Nytt av året er det at åpningen og konstitueringen skal finne sted i Den Norske Opera. Totalt møter det 470 delegater med stemmerett på landsmøtet. 400 av disse velges fra avdelingene, mens de 70 er medlemmene av forbundsstyret og representantskapet, inkludert den daglige ledelsen og sju forbundssekretærer.

Vi i avdeling 850 startet opp med en samling for forberedelser i Fredrikstad i begynnelsen av mars. Der var det en felles samling sammen med avdeling 851 i Østfold.

Her hadde vi en første gjennomgang av hvilke forslag OGF vil prioritere, og startet på utformingen.

Det vil bli en forslagsfrist fra medlemmer og klubber til midten av april, og avdelingens frist er 30. april.

Det vil etter det bli et stort arbeid i forbundet med redigering, før forslagene skal behandles, først i forbundsstyret, og deretter i representantskapet i løpet av juni.

Vi avdeling 850 er ikke berettiget til like mange landsmøtedelegater som i 2007, hvor vi kom under «positiv særbehandling.» Vi kan regne med maksimalt fem representanter i tillegg til de to som er plassert i forbundsstyret og representantskapet.

Naper – Arbeidsledige og kausjonister

I perioden som er gått fra Typografiske Meddelelser sist skrev om konkursen ved Naper har ikke situasjonen blitt lysere. I hvert fall ikke for medlemmene i Fellelsforbundet.

Av: Adolf Larsen

Den gang, våren i 2010, skrev vi om antydninger til bedrageri, men på den andre sida var det nye eiere og mye å gjøre.

Nå er JMS Kragerø, som den nye bedriften het, avviklet. I tillegg er de fleste av de ansatte truet av kausjonistforpliktelser. I et lån som er betalt inn på, men hvor ingen vet hvor pengene er.

Eller - det er mulig at noen vet hvor de er, men det er ikke den som skulle vært nærmest til svaret, nemlig tidligere direktør Øystein Aarrestad. Han husker ikke så langt tilbake som et år, men mener bestemt at han har innbetalt de ansattes penger til dit de skulle. Og det er vel et av sakens poenger, dette problemet med å skille på egne og andres penger.

De som tror de vet hvor pengene skulle ha vært, er bostyret etter konkursen ved Naper, som har anmeldt saken til Nedre Telemark Tingrett.

Som vi skrev forrige gang, i 2010, er det fagforeningskontingent, og ikke minst penger de ansatte har innbetalt på lån som er borte. Og med fagforeningskontingent er det her innbefattet klubbkontingent og trekk til trykkerklubben.

Når vi i TgM skrev om saken i 2010 gikk vi langt i antyde at vi ville kalle det underslag når øremerkede midler på denne måten går inn i driften, og ytterligere øker byrden for de ansatte som har garantert for lånet. At deler av denne driften har vært utbetaling av høye konsulenthonorar til tidligere direktør Aarrestad gjør ikke saken bedre, for å si det slik!

Det siste er en påstand tidligere klubbleder Gunn Nicolaysen Gundersen kan skrive under på.

- Og når Aarrestad hevder at det har vært full åpenhet omkring denne disponeringa, bør han øyeblikkelig dokumentere dette gjennom protokollen med vedtaket -, presiserer Gundersen.

- Det sier vel litt om hvor galt dette er kommet ut, når tidligere direktør kan hevde at utgifter til lønn, kan disponeres som inntekt i regnskapet -, fortsetter Gundersen.

Lånet det her er snakk om er fra første gang Naper var i vanskeligheter, og hvor de ansatte gikk inn med garantier for videre drift. Dette var garantier på fra fem til 60 tusen for hver, gjennom et lån i NA Invest, og hvor den enkelte er blitt trukket 500 kroner i måneden.

Kragerø Sparebank bekrefter at innbetalingene til lånet stoppet opp etter april i 2009, men i følge tidligere klubbleder dreier dette avdraget i april seg om midler som sto igjen fra 2008, slik at det reelt sett ikke har vært noen innbetalinger i 2009.

Men tidligere daglig leder har ingen kommentar til bankens opplysninger, men mener han kan dokumentere at pengene er gått til det de var tenkt til.

Gunn kan også styre sin begeistring for Fellesforbundet i Telemark. De ansatte mener at de urettmessig er trukket i lønn, og at de burde kunnet reist en kollektiv sak i rettssystemet, og slik sett sluppet noe av belastningen, utover det rent økonomiske.

Denne tanken har de ikke fått noe gehør for, verken hos forbund eller juristene i LO..

Fellelsforbundet har også meldt inn krav i konkursboet på til sammen godt over 200 000, hvorav det er kommet 40 000 til utbetaling. Dette er feriepenger for 2009. Rett før trykkstart meldes det at resten av midlene fra lønnsgarantifondet er kommet – 13 måneder etter konkursen!

Helt nye Naper.

Etter at Naper gikk konkurs i 2010, overtok svenske JMS Mediesystem. Optimismen var stor blant de ansatte, men kun et år senere er bedriften borte fra Kragerø. Siste arbeidsdag for de vel tjue ansatte var 28. februar.

Ledelsen i bedriften skylder på nye avtaler om husleie, mens klubbleder ved bedriften, Ingolf Sigurdson uttaler til avisa Varden at de ansatte tror det ligger en plan til grunn for at JMS har omvurdert satsingen.

Styrelederen i Kragerø Industribygg, som har fått ansvaret for at bedriften legger ned på grunn av økt husleie, er i følge den samme avis heller ikke villig til å påta seg skylda. Han hevder at bedriften har ønsket en fleksibel leie, men de har fått en lavere leie enn det som var avtalt fra starten.

TYPO-grafiske MEDDELELSER

Neste nummer kommer i posten uke 22.

Stoff som skal være med, må være hos redaksjonen senest 20. mai .

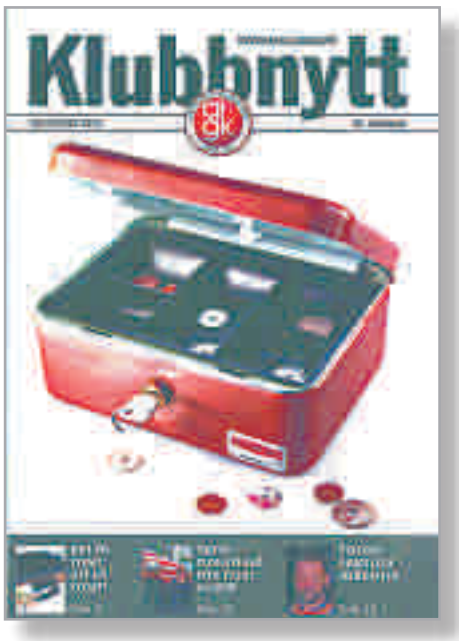

Når tilliten brytes

Tirsdag 19. januar fikk klubbleder i Aftenpostens Grafiske Klubb (AGK) beskjed av klubbens kasserer om at klubbkassa var tom. I løpet av ett år hadde kassereren klart å lure til seg alle klubbens reserver – til sammen 7,2 millioner kroner.

Av: Eva-Lill Bekkevad

Siste nummer av AGKs Klubbnytt er nesten i sin helhet viet underslaget og arbeidet klubbstyret har gjort for å forsøke å gjenvinne mest mulig av medlemmenes penger. Her oppsummerer klubbleder Per Syversen også de menneskelig omkostningene klubbstyret har hatt: Skyldfølelse, frustrasjon og stor slitasje. «Alle» har villet vite mer om ranet av klubben og etter hvert er faren stor for at folk i det sittende klubbstyret isolerer seg fra andre for å slippe å svare på nytt og på nytt på spørsmål om hva som skjedde.

Hvordan kunne det skje?

Det var nok mange som lurte på hvordan det var mulig, da nyheten om underslaget blei kjent i januar i fjor. «7,2 millioner, hvordan kan noen stjele så mange penger uten at noen fatter mistanke? Det kunne aldri skjedd her, osv. osv.» Men det kunne skjedd. Nesten hvor som helst, faktisk. Poenget er at enhver forening i utgangspunktet stoler på sine tillitsvalgte. Det vi kan gjøre i tillegg er å bygge rutiner som sikrer at underslag ikke er så lett å gjennomføre og dermed ikke så fristende å forsøke seg på.

I skrivende stund soner den tidligere kassereren en dom på 3 år og 3 måneders fengsel og klubben har gjennom hardt arbeid klart å skaffe tilbake til sammen 5,4 millioner av de tapte pengene.

Fra Magasinet for fagorganiserte har vi saksa denne oversikten over resultatet av klubbstyrets arbeid for å skaffe tilbake pengene:

- Fra Sparebank1: 2,1 millioner
- Fra LOs samleforsikring: 500.000
- Etterlønnen til den skyldige: 300.000
- Leilighet 1 (kjøpt for klubbens penger): 1,7 millioner
- Leilighet 2,800.000

Sum tilbake: 5,4 millioner kroner.

Advokatutgiftene på rundt 400.000 kroner håper klubben å få dekket av Fellesforbundet. TgMs oppfordring til våre lesere må være: Lær av AGK. Ta grep for å sikre økonomien i din klubb i dag.

! TIPS:

- Opprett et kontrollorgan som følger klubbens økonomi fortløpende.
- Sørg for at kontoutskriften(e) også sendes til noen som ikke har fullmakt til å bruke kontoen.
- Hvis dere har betalingskort for klubben, sørg for at det er knytta til en konto med tilgang til begrensa midler
- Krev både anvisning og attestering når regninger skal betales så 2 personer må godkjenne utbetalinger.

Trykkernes Landssammenslutning i Norge og Tryckareklubbarna Göteborg/Malmö inviterer til

NORDISK TRYKKERMØTE
27–29 MAI 2011

Vi har härmed den stora glädjen att inbjuda våra nordiska tryckare med respektive till tryckaremöte på Backagården i Höör, Skåne.

Backagården

Programmet är ännu inte fastställt, men kommer givetvis att skickas ut då detta är färdigställt.

Prisen er 1700:-pr.pers (Nkr)
Betales inn til Trykkernes Landssammenslutning i Norge. Det kan søkes om støtte fra Fellesforbundet Seksjonsråd Grafisk

Påmelding senest 20. mars 2011 til Hans Nordli telefon 924 58 975, eller mail: hans.nordli@getmail.no

Det kan bli felles transport fra Oslo, avhengig av hvor mange som melder seg på

Sannheten om e-boka er at den har kommet for å bli

Et drøyt år etter at vi i Typografiske Meddelelser omtalte e-boka for første gang og anmeldte lesebrettet Kindle, har Cappelen Damm lansert sin norske modell. Vi dro til en av de mest markante debattantene, Bjarne Buset, som er informasjonssjef i Gyldendal Norsk Forlag.

Av: Adolf Larsen

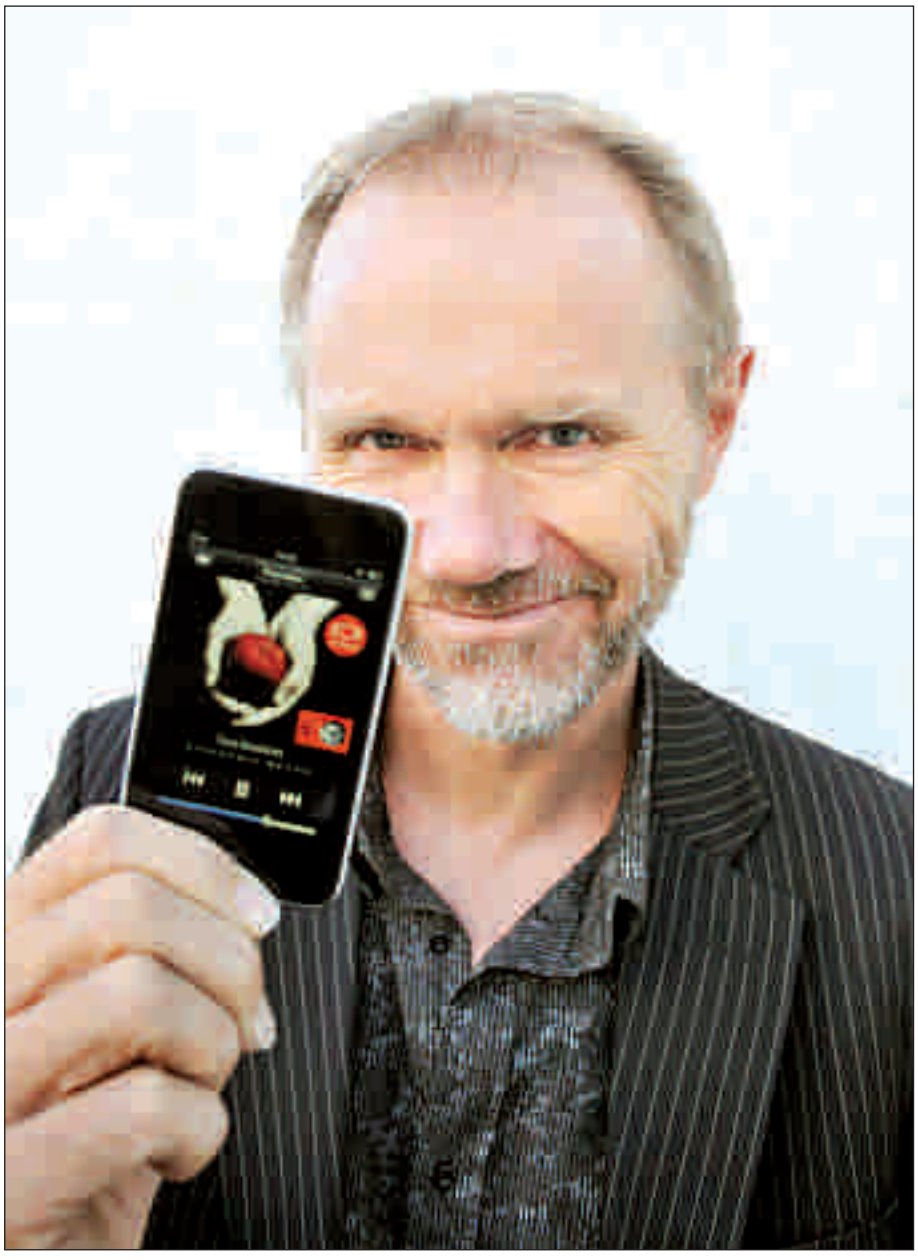

BB foto Gøril Trondsen Booth

– For å begynne med den norske e-boka, sier Buset, så antar vi at det vil foreligge en løsning som en samlet forlagsbransje i Norge står bak i løpet av våren, eller første halvår 2011. Vi i Gyldendal var blant kritikerne da Cappelen Damm lanserte sin egen modell på slutten av fjoråret, men ikke fordi vi er i mot konkurranse.

– De fleste forlag, og ikke minst Gyldendal har allerede i dag et godt salg av digitale produkter, særlig innen jus, skolebok og akademia. Disse produktene er ikke i utgangspunktet laget for lesebrett, men er tilpasset PC og elektroniske tavler.

– Når det gjelder lesebrett er Kindle et rent brett egnet for publisering av ren tekst, og publiseringsmessig som en automatisert ombrukket pocketbok, i et format som er tilpasset denne skjermen. IPad er et steg videre, og egner seg mye mer for presentasjon av lyd og bilde, sammen med teksten.

– Din direktør Fredrik Nissen har jo kalt noen av aktørene i debatten om digitale plattformer for «ukritiske teknologioptimister». Er det her Cappelen havner?

– Nei på ingen måte, korrigerer Buset.

– Vi var uenige med Cappelen om hvor lurt det var å lansere før man har en bedre teknologisk løsning. I tillegg mente vi det prisnivået de utbasunerte er for lavt til å skape en bærekraftig e-bokøkonomi på sikt. Men det er klart man kan prise seg lavt i starten i håp om å kapre markedsandeler fra konkurrentene.

Men dette er krusninger på vannet. Det viktige er at norske forlag har en felles strategi i kampen mot utenlandsk markedsmakt. Bøker er mer enn produkter. Nordmenns lesevaner, som er helt i verdenstoppen, er en verdi som er viktig i seg selv.

– Og når det gjelder lesebrettet Kindle, som er markedsført av en av verdens største bokhandlere, Amazon, er lesingen helt låst til deres egen teknologi. Slik vil vi selvfølgelig ikke ha det i Norge.

– Nå er det vel mange som mener at de store forlagene har mer enn nok markedsmakt. Dere ikke bare bestemmer hvem som skal gis ut, men gjennom deres egne bokhandlere bestemmer dere også hvem som skal bli bestselgere?

– Det er en fullstendig forvrengning av virkeligheten, det er tvert imot slik at de store aktørenes investeringer kommer de små til gode. Over halvparten av de 20 mestselgende bøkene i fjor kom fra mindre forlag.. De økonomiske tallene bekrefter det samme: De store forlagene, med sine bokhandler og sitt breddeforleggeri, har en inntjening på under 5 prosent, mens mange av de små har tall som ligger skyhøyt over dette.

– Noen av mytene dere i Gyldendal har prøvd å avlive, dreier seg også om det reelle salg av e-bøker og prisen?

– Det stemmer. Vi mener at debattene oftest blir best, med et korrekt utgangspunkt. Derfor har vi minnet om at når det opereres med en økning i salg av e-bøker på 300 prosent, er dette ut fra et veldig lite volum, for å si det forsiktig. Og når det påstås at e-bøkene kan bli veldig billige, har vi minnet om at det ikke er slik at det er trykkingen som står for størstedelen av kostnadene for papirbøkene. Vi regner grovt sett at det kan spares 25 prosent ved en annen plattform.

– Hva er det som bør ligge i løsningen fra en samlet forlagsbransje, og som er verdt den tida det har tatt?

– Først vil jeg beskrive hvordan det er tenkt hittil. Det er dette vi i Gyldendal har beskrevet som e-bokas Catch 22; billige e-bøker er avhengig av et stabilt salg av papirbøker. Men hvis e-bøkene selges svært billig vil papirbøkene forsvinne.

Derfor bør løsningen inneholde tre elementer:

- E-boka må koste så mye at det gir inntekter til forfatterne og prisen må være akseptabel for kundene.
- E-boka må lanseres på en plattform som er enkel og kan brukes på alle apparater.
- Det må innføres en sikring mor piratkopiering.

„Det viktige er at norske forlag har en felles strategi i kampen mot utenlandsk markedsmakt

– De to første er jeg sikker på blir ivaretatt i vår framtidige løsning, fortsetter Buset. Men med den tredje må vi i tillegg til en gjennomtenkt strategi, også ha hjelp av myndighetene i form av strengere lovgiving.

– Hvorfor skal forlagsbransjen ha så mange garantier, når andre bransjer klarer seg uten?

– Det er flere enn forlagsbransjen som er fullstendig avhengige av at opphavsretten håndheves, det gjelder for alle skapende kunstnere i alle arter og sjangre. I tillegg spørs det selvsagt hvordan bransjene selv forvalter innholdet sitt. Etter mitt syn har musikkbransjen i hovedsak blitt frastjålet innholdet sitt - de har altså mistet 50 % av omsetningen sin på ti år - mens avisbransjen har gitt det bort gratis og nå ikke vet hvordan de skal få folk til å betale igjen. Det er ikke lett å spå hvordan dette går i forlagsbransjen, men vi skal i hvert fall gjøre vårt beste for å sikre en bærekraftig utvikling, enten vi ender opp med rent digitale bøker eller med e-bøkene som et supplement til papir.

Grafisk Stipendordning

- din spesielle medlemsfordel!

Etter overgangen til Fellesforbundet forsvant en av våre sentrale medlemsfordeler, nemlig kursstøtte fra forbund og avdeling. Eller den forsvant bare for noen, og det var slett ikke alle som var klar over at den var forsvunnet.

I vårt tidligere forbund, NGF, var alle medlemmer med kontingentinnbetalingen i orden, berettiget til stønad ved kurs. Ved overgangen til Fellesforbundet fortsatte mange, inkludert OGF, å reklamere for dette tilbud. OG for vårt vedkommende lagde vi retningslinjer og vervemateriell som tok utgangspunkt i at alle medlemmer fikk stønad i Grafisk Stipendordning, og dermed også hos OGF hvis utgiftene oversteg stipendet i Fellesforbundet. Stor var overraskelsen, og irritasjonen, når det viste seg at det bare i bedrifter som innbetalte til Grafisk Utdanningsfond, hvor medlemmene var berettiget til støtte.

Lang historie, men etter noen henvendelser tok som vanlig forbundet en fornuftig beslutning. Nå er det dette som gjelder;

- Stipendordningen gjelder for yrkesaktive medlemmer og arbeidssøkende medlemmer, herunder medlemmer under yrkesmessig omskolering eller rehabilitering. Rett til å søke stipend har medlemmer som har innbetalt ordinær kontingent i 52 uker, og som har innbetalt avgift til Grafisk Utdanningsfond. Andre yrkesaktive medlemmer som arbeider innen de grafiske overenskomstenes områder, kan søke stipend.

Stipendordning gir deg muligheter til å søke utdanningsstipend på inntil kr. 7 000,-. Du kan søke på det meste av yrkesrettede kurs, skoler, seminarer og messer som har sammenheng med bransjene våre.

Tariffoppgjør
i den tyske trykkindustrien

Det tyske tariffsystemet er bygget opp anderledes enn vårt. De har to tariffavtaler med ulik løpetid. Hovedtariffen – manteltarifvertrag - inneholder bestemmelser om arbeidstid, arbeidsforhold, bemanning på trykkmaskinene, betalingsbestemmelser og annet, denne avtalen løper over mange år; den nåværende ble inngått i 2005. Selve lønnstariffen har kortere løpetid, den nåværende ble inngått i 2009 med utløp i 2011.

Av: Nils Killi

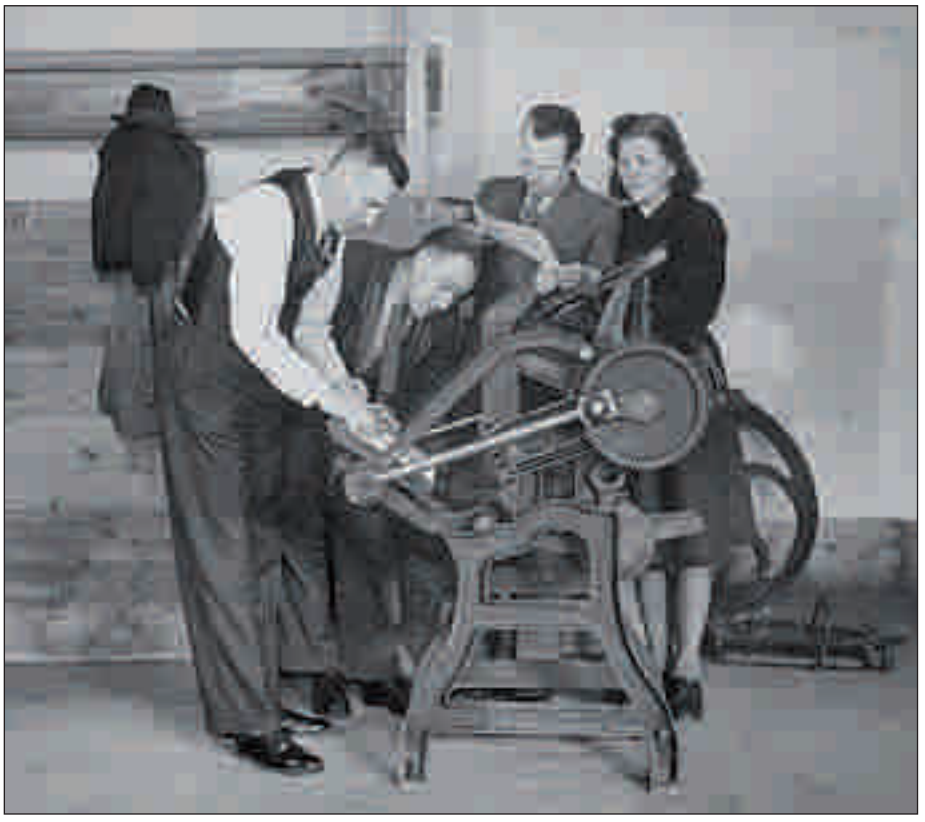

Den tyske måten å forhandle på er også ulik vår. Når arbeidsgiverne ikke er til å rikke i forhandlingene starter forbundene, etter at fredsplikten er utløpt, forsiktig med såkalte varselstreiker, korte streiker gjerne av en dags varighet, i en del bedrifter. Så en ny runde med forhandlinger og så en ny runde med varselstreiker. Vanligvis kommer man så etter en tid frem til enighet om en ny tariffavtale, eller hvis alt skjærer seg – til en full konflikt.

I fjor sommer sa arbeidsgiverne i den grafiske industrien opp hovedtariffen med utløp 31. mars 2011. Hovedkravene som arbeidsgiverne ønsker innfridd er en økning av arbeidstiden fra 35 til 40 timer i uken, en kraftig reduksjon av minstelønnen for ufaglære som i dag er 12 Euro i timen og en fjerning av bemannings- og betjeningsreglene på trykkmaskinene.
Den tyske grafiske industrien er ledende i Europa, de om lag 150 000 ansatte utgjør omtrent hver 6. grafiske arbeidstaker i Europa. Den tyske grafiske industrien omsetter for rundt 22 milliarder Euro per år. Det er med andre ord ikke uvesentlig for bransjen hvordan arbeidsbetingelsene i Tyskland utvikler seg.

Dersom arbeidstiden skulle øke med 5 timer per uke vil det kunne innebære en voldsom kapasitetsøkning i et marked som allerede er oversvømmet med ledig kapasitet. Det ville også innebære at timeprisene for de tyske trykkeriene ville kunne settes ytterligere ned. Dette ville få ringvirkninger for hele den grafiske bransjen i Europa. For ikke å snakke om virkningen det ville ha for kollegene som over natten ville få fem timers lengre arbeidsuke.

Samtidig er situasjonen for den grafiske industrien i Tyskland meget anstrengt. Nestleder i verdi, det tyske forbundet, Frank Werneke, så på tillitsvalgtkonferansen for europeiske dyp- og offsettrykkere i november: ***Ikke i noen annen bransje forsøker arbeidsgiverne så brutalt å undergrave tariffavtalene, presse ned lønningene og la innleid arbeidskraft presse ut fast ansatte. «Trykkeriindustrien i Tyskland har utviklet seg til å bli kapitalismens giftkjøkken.»***

Han fortsatte med å etterlyse solidaritet fra kollegene i de øvrige europeiske land for å forhindre streikebryteri i fall det kommer til arbeidskamp i tariffoppgjøret.

Grafisk bransje består fremdeles av svært mange små bedrifter, rundt 95% av bedriftene har færre enn 20 ansatte. På den andre siden er det noen bedrifter som har vokst seg svært store gjennom oppkjøp og fusjoner. I Tyskland har to av disse store, Fink og Schlott Gruppen - som er Europas nest største trykkerikonsern, gått til skifteretten etter nyttår. Begge drives videre av konkursforvalteren mens de forsøker å omstrukturere bedriftene og finne nye eiere.

Lønnsutviklingen i Tyskland er for en stor del av det arbeidende folket i fritt fall. I de østlige delstatene er ikke time-lønninger ned mot 3-4 Euro uvanlig. Folk som bor i grenseområdene reiser til Polen for å få høyere lønn enn de gjør i Tyskland. I fjor sommer kunne man lese om avisen Kieler Nachrichten som har hele pakkeriet bemannet med innleide som ble avlønnet med 6,14 Euro i timen.

Bruk av innleie og andre former for midlertidig ansatte brukes kynisk av arbeidsgivere til å presse lønnsnivået nedover. Arbeidsgivernes argument er hele tiden at arbeidskraften er «for kostbar» – det er ikke lønnsomt å drive lengre dersom man må betale disse uhorvelige lønning-ene for ufaglært arbeidskraft. Det er naivt å tro at arbeidsgiverne stopper ved ufaglært arbeidskraft, de faglærte blir også etterhvert «for dyre». Det er dette som er innholdet i «the race to the bottom» – alle skal presses nedover i lønn og vilkår.

Nå er det i Tyskland slaget står, det er helt avgjørende for oss alle at våre tyske kolleger lykkes med å forsvare både arbeidstid og lønnsnivå.

Georg Carlsberg, Norske Skog

Geir Jostein Dyngeseth i Coop Norge Handel AS

Print Power – fakta mot myter

I en altfor lang periode fikk motstandere av papirbåren reklame råde grunnen helt alene. I en frykt for å legge seg ut med forbrukerne, eller å bli oppfattet som å bare snakke for egne interesser, satt hele grafisk bransje stille i hjørnet. Nå er det slutt på stillheten, og alliansene er i ferd med å avtegne seg.

Tekst: Adolf Larsen
Foto: Pål Stensaas, NHO Grafisk

Og det er nettopp å styrke omdømmet til trykksaken som er målet, eller som organisasjonen sier selv; Print Power er et nasjonalt og internasjonalt nettverk som skal fremme papirbasert informasjon og reklame som en effektiv og bærekraftig kommunikasjonskanal.

Print Power er en del av et europeisk nettverk, og har imponerende mange samarbeidspartnere også i Norge. De mest framtredende er i tillegg til NHO Grafisk og Fellelsforbundet, Norske Skog og Posten/Bring.

I likhet med det arbeidet som er utført i forbindelse med faktaheftene om miljø og trykksaker som ble utarbeidet av NHO Grafisk i 2010, er fortsatt mye av arbeidet rettet inn mot å slå tilbake den propagandaen som har vært enerådende i alt for mange år.

Som at papir er ødeleggende for miljøet, eller at Norge skulle stå foran en snarlig avskoging, når det tvert om er slik at det aldri har vært i nærheten av slike arealer skog som i dag, og papir i tillegg er et fornybart produkt som både tar opp og lagrer CO2.

Også myten om at det meste av papirreklame går i søpla, viser seg ved nærmere kontroll å være mildt sagt upresis. På Europeisk basis utgjør gjenvunnet papir halvparten av råmaterialet i nytt papir.

Men i tillegg til alle mytene omkring papir og miljø, har også debatten det siste tiåret vært preget av en ensidig forståelse av at slik reklame er gammeldags og ikke virkningsfull i dagens samfunn.

For å sette denne påstanden under er mer kritisk lys, arrangerte organisasjonen et frokostmøte i Næringslivets Hus i februar. Og skal en se på frammøtet er det to forhold som er tydelige. Det er det imponerende frammøtet, og det andre er sammensetningen, hvor sikre kilder mente at det var flere kunder enn produsenter til stede. Det siste lover jo godt for markedet, men er kanskje ikke like bra for forståelsen i egne rekker.

For å slå hull på den siste store myten var det invitert en tungvekter fra kundesida, nemlig markedsdirektør i Coop Norge Handel Geir Dyngseth. Rett mann på rett plass, og en mønsterkunde. Ingen påstander som ikke var dokumentert, og ingen penger brukt uten at det gir resultater.

I Coop er lite overlatt til tilfeldighetene. De er tvert i mot veldig påpasselig med målinger av effekten av det som sendes ut. De tar utgangspunkt i at kundene tar bestemmelser hver dag, og har utsendelser av både kundeaviser hver uke og medlemsbrev hjem til medlemmene fem ganger hvert år. De distribuerer et eget medlemsmagasin sju ganger i året til egne foretninger. De mye omtalte målingene viser at dette er mer lest enn Se & Hør. Det er flere grunner til det, men en av dem er nok at det er mere nyttig i bladet fra Coop.

Når det gjelder medlemsbrevene har disse et opplag på en million, og 1,3 million lesere. Det som er viktigere for utgiveren er at 70 prosent av leserne har kjøpt et av tilbudene fra brevet. Dyngseth slo også fast at oppmerksomheten, og handelen, etter slike henvendelser er vesentlig større enn ved annonser i avisene.

Som siste innleder kom det en med andre interesser i papir, nemlig miljødirektør Georg Carlberg i Norske Skog.

Han gikk offensivt til verks, og slo fast at det var aktørene med interesse i papir, uansett plassering i næringskjeden, som har alt å vinne på at følelser blir erstattet med fakta.

Han tok ellers tak i sammenligninger som er utført, og mente at det viktige med slike, er at de sammenligner hele verdikjeden. Og at det er her papiret har sine fortrinn; fornybart, tar opp og lagrer CO2 og 70 prosent resirkuleres.

Når det gjelder den påståtte bekymring for skogen, kunne han opplyse at volumet i Europa har vokst med 30 prosent siden 1960, og 40 prosent av tilveksten brukes til papirproduksjon.

Når det gjelder utslipp fra papiret, stammer brorparten fra prosessen med omdanning til papir, men tatt ned til utslipp for en bok tilsvarer det bilkjøring i 200 meter.

For elektroniske medier, som nesten aldri blir utsatt for verken målinger eller kritikk, er situasjonen en annen; Avhengig av utvinning av mineraler, bruk av løsemidler, lav gjenvinning og klimagassutslipp ved bruk. I tillegg til at de er det motsatte av fornybare.

Som leserne nå har forstått var den utsendte imponert, både over initiativet og innholdet. Bra levert på en frokost.

Pressestøtten satt i spill

Rett før jul kom mediestøtteutvalget med sin innstilling. Utvalget deler seg i to like store grupper – en med utgangspunkt i avisene – vil videreføre hovedprinsippene fra dagens pressestøtte, mens den andre gruppa vil innføre 8% moms for papiravisene og bruke mesteparten av inntektene til støtte for redaksjonell produksjon uavhengig av plattform.

Av: Knut Øygard

Dagens pressestøtte har to hovedelementer, momsfritak og produksjonsstøtte. Momsfritaket utgjør mest i kroner og øre – anslagsvis 1,7 mrd kroner, mens produksjonsstøtten, ca 270 mill. går til riksdekkende meningsbærende aviser, nr 2 aviser og lokalaviser, etter ulike kriterier forutsatt at de ikke utbetaler utbytte eller konsernbidrag.

Pressestøtten har vist seg å fungere bra. Målsettingen har vært å opprettholde mangfoldet i avisutgivelser, både lokalt, nasjonalt og regionalt. Siden ordningene ble innført i 1969 har det vært dramatiske endringer i medielandskapet. TV og nettmedier har fått en helt annen rolle. Likevel har vi omtrent like mange avistitler i dag. Det har ikke skjedd uten store endringer. Strukturrasjonalisering og konserndannelser er to stikkord – men ut fra målsettingen har ordningen vært vellykka.

Er det slik at de nye tidene krever en annen profil på mediestøtten? Utvalget dokumenterer at det meste av dagsordensettende journalistikk skjer innen papiravisene. Tilsvarende med debatt og kommentar. I praksis er nettavisene avhengig av den posisjonen og journalistikken som gjøres i papiravisene.

Halve utvalget mener staten aktivt bør støtte overgang til digitale publikasjoner – ved å innføre en 8% moms på papiravisene og pløye pengene tilbake til alle redaksjoner, uavhengig av publiseringsplattform. Støtten skal gis ut fra brukerbetaling og redaksjonelle kostnader.
En konsekvens blir at alle aviser blir mottakere av direkte statsstøtte, og dermed en post på alle statsbudsjett. Sentrale rammevilkår for avisene blir dermed tema i hver eneste budsjettbehandling.
Det blir sagt at dagens pressestøtte er en bremsekloss for utvikling i avisene og satsing på digitale plattformer. Man skal ikke ha mye kjennskap til det som skjer i avisene i dag for å se at det ikke stemmer. Norge skilte seg lenge ut ved at avisbedriftene hadde en dominerende posisjon innen nettavisene. I dag er det ikke noe område det satses like tungt i som utvikling av digitale produkter man kan tjene penger på. Det er jo ikke lett etter at rubrikkannonser på nett er skilt fra det redaksjonelle produktet, og ikke brukes til finansiering av journalistikk.

Nettopp eiernes manglende satsing på videreutvikling av egne papirprodukter kan vise seg å bli den største trusselen for mediemangfoldet. Det siste vi trenger da er enda mer usikkerhet om rammevilkårene for avisene.

1. MAI

OGF arrangerer også i år frokost 1. mai.

Appell, mat og drikke.

Er vi heldige blir det også sang og musikk.

Dørene åpner klokken 08. 30.

Velkommen. Styret i OGF

Det er ikke riktig at linja blant arbeidsgiverne er for organiserte arbeidere. Det er et stort mindretall som utgjør en stor understrøm av fagforeningsmotstandere, som nå etter hvert kommer opp til overflaten og blir synlige for oss. Og bra er det.

Dette skriver Størk Hansen og Roger Sollie fra Oppland i en kommentar etter streiken på Gjøvik. Kommentaren er sterkt nedkortet av TgM.

Ved bedriften Bekken og Strøm ble det reist ønske om tariffavtale i 2008/2009. Svaret den gang var det samme som i 2010. Kommer ikke på tale, ikke pga av økonomi, men ideologi.

I juni 2010 tok ansatte igjen kontakt med avdelingen, 30 ansatte hadde da undertegnet et skriv der de forpliktet seg til å stå sammen om organisering og krav om tariffavtale. Det hadde vært utprøvd før og nedkjempet med grove trusler fra eierne i 2008.

Mange vegret seg, som følge av disse erfaringene, men forbitrelsen over å være prisgitt arbeidsgiverens eneveldige makt var nå blitt så stor at 32 arbeidere i HK og FF organiserte seg og lovte hverandre å stå sammen til de fikk tariffavtale. Men slik gikk det ikke. I slike tilfeller er tiden på arbeidsgiver sin side. Alle fristene som er innlagt i lovverket er til arbeidsgivers fordel. De har alle muligheter til å presse folk ut. En for en blir de plukket ut og lagt under press. Noen får tilbud om store lønnstillegg hvis de melder seg ut, andre blir skreket til, truet med å miste jobben etc. Vi derimot, har ingen verktøy for å takle dette. Utenom ett. Og det er at den enkelte sier fra og står opp mot ledelsen. Bedriften Bekken & Strøm lykkes nesten med taktikken sin, gjennom omfattende press meldte 13 medlemmer seg ut. 19 sto rakrygget igjen. Utgangspunktet: Vi var rasende fordi vi tapte kampen på Jevnaker. Det skulle ikke skje en gang til. Industriproletariatet står sterkt i distriktet vårt. Vi var enige om at denne kampen skulle vi vinne. Mobiliseringen og oppfordringer til tillitsvalgte i offentlig og privat sektor om å velge sine leverandører med omhu startet umiddelbart. Med erfaringen vi hadde fra Jevnaker ble dette ansett som overordna. Vi vil fremheve distriktssekretærene i LO i Oppland og Hedmark. Flott solidaritetsarbeid fra dem begge. Blant annet ble det denne gangen krevd klare standpunkt fra samarbeidskomiteene i begge fylker. I Oppland ble det vedtatt at i alle kommuner hvor Ap hadde makt skulle man ta i bruk alle midler for å unngå avtaler om kjøp av varer eller tjenester av bedrifter som nektet sine ansatte tariffavtaler. Hadde vi ikke hatt disse forberedelsene kunne det gått galt. Vi reagerer på at når forbundene forbereder seg på streik, så har de i forkant ingen kontakt med den lokale fagbevegelsen for å legge opp taktikken. Vi har ikke all verden av erfaringer når det gjelder akkurat denne typen kamper, men vi må si at vi reagerer på at forbundene overlot de uerfarne streikende til seg selv, etter at de (HK og FF) hadde gjort arbeidet i forhandlingene og rettssakene. Arbeidet med å opplyse om forholdene på bedriften og at de motsatte seg å undertegne tariffavtale ble startet lenge før streiken var et faktum. Mange reagerte straks på dette faktumet. Bedrifter med etiske regler begynte å reagere på at de ikke hadde tariffavtale og sa opp avtalene om kjøp av arbeidsklær. Her vil vi framheve de tillitsvalgte i Veidekke. De tok det opp med bedriften når de arbeidet med reforhandling av en ny tre års avtale, verdt 67 millioner kroner. Det førte til at ny avtale ikke ble undertegnet. Mange lokale bedrifter fulgte opp og gjorde det samme. Solidariteten fra fagbevegelsen utenfor distriktet var formidabel og gjorde streiken kjent land og strand rundt. Det haglet med støtteresolusjoner og ikke minst streikestøtte i form av tusenvis på tusenvis av kroner. Vi finner ikke helt ord for hvor stor denne solidariteten var og hva den betydde for moralen til de streikende. At det kom busser fra Oslo, Trondheim, Hedmarken og andre steder, er bare noe som varmer et fagforeningshjerte langt inn i hjerterota og viser for alle og enhver at står vi sammen, vinner vi det vi vil. Kampen om opinionen ble tidlig pekt ut som meget viktig fra vår side. Bedriftens påstander ble knust en etter en. At vi tok debattene og var i media var en klar strategi fra vår side fra dag én. Å overlate denne arenaen til fienden hadde vært en dødlinje. Når forbundene tok skrittet helt ut og gikk til streik/boikott for retten til tariffavtale, akselererte trykket mot eierne av bedriften. Transportarbeidernes klare signaler om at hvis streiken/boikotten ble dømt ulovlig, så ville det bli full streik i hele sektoren, har gitt et klart inntrykk av at fagbevegelsen står opp for sine.

At streiken ble avsluttet med seier skyldtes også det soleklare faktum: Ingen av de som streiket, sviktet og gikk tilbake til arbeidet. Vi er dem takk skyldig for det motet de utviste. Alt i alt en meget bra kamp fra de fleste, men med klare forbedringspotensialer, men vi vil advare mot å tro at denne seieren har satt sluttstrek for denne type kamper i tida framover.

STREIKE

Foto: Lene Svenning, HK-Nytt

Vi gratulerer

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jubilanter

APRIL 2011

50 år:
150461, Ask, Lars,
Eirik Raudesvei 3, 1472 FJELLHAMAR
290461, Lund, Arnt Erik,
Vetlandsfaret 6 A, 0684 OSLO

60 år:
020451, Hval, Jens Einar,
Hvalv. 38, 1900 FETSUND
070451, Løvlien, Tone Granberg,
Kleiva 3, 1088 OSLO
120451, Tenold, Jon,
Teisenveien 37, 0666 OSLO
140451, Kolberg, Tom Arthur,
Sagstuv. 31 C, 1405 LANGHUS
160451, Ege, Jackie,
Konvallv. 17 B, 1440 DRØBAK
200451, Furuberg, Jan Harald,
Granittv. 5, 1929 AULI
220451, Audin, Henning,
Helgesensgt. 84 B, 0563 OSLO
230451, Olaussen, Øystein,
Gruaenga 14, 2742 GRUA
260451, Wesenberg, Rolf,
Kolderupsvei 12, 0587 OSLO

70 år:
020441, Snortheim, Solveig,
Hammarstoppen 34, 2008
FJERDINGBY
030441, Arnesen, Svein,
Rettenv. 47, 2010 STRØMMEN
030441, Eriksen, Svein Arne,
Ankarstigen 5, S-45238 Strømstad,
SVERIGE
140441, Farooq, Mohammad,
Blåstjernev. 22, 1475 FINSTADJORDET
190441, Jonassen, Per,
Lofsrudhøgda 215, 1281 OSLO
210441, Andersen, Harald,
Vangsveien 7, 1470 LØRENSKOG
200441, Larsen, Ulf,
Hasselbakken 2,
2020 SKEDSMOKORSET
220441, Flemmen, Tore,
Svensenga 10, 0882 OSLO

75 år:
070436, Amundsen, Tore Johan,
Skolsegglia 21,
2019 SKEDSMOKORSET
070436, Lindstad, Kai Raymond,
Magnefaret 3, 0678 OSLO
080436, Nordahl, Tore,
Stigenga 296, 0979 OSLO
130436, Bergersen, Ronny,
Jupiterv. 1 B, 0489 OSLO
180436, Johansen, Kjell Ove,
Grusv. 34, 1158 OSLO
240436, Strande, Signe,
Kappveien 26, 1415 OPPEGÅRD
260436, Martinsen, Odd Arne,
Garver Ytteborgsvei 9, 0977 OSLO

80 år:
Ved en feiltakelse falt
040331, Nyberg, Arne Kjell ,
Romeriksg. 22 B, 2003 LILLESTRØM
ut av lista i forrige nummer. Vi iler til med forsinkete gratulasjoner og beklager feilen.

130431, Larsen, Mary,
Myklegardg. 3, 0656 OSLO
160431, Yttervik, Georg Petter,
Ryenbergveien 70, 0677 OSLO

85 år:
030426, Fossum, Oddvar Kristian,
Ragnh Schibbyesvei 9, 0968 OSLO
200426, Koziel, Stanislaw, c/o G.
Grøstad, Sørdalgaten 3, 3408 TRANBY

90 år:
030421, Bystrøm, Gunnar Emanuel,
Frydenlunds gate 9 A,
2010 STRØMMEN
040421, Lundsten, Bjarne,
Gamle Bygdevei 174, 1284 OSLO
250421, Sørum, Sverre,
Rosendalsv. 47, 1166 OSLO

MAI 2011

50 år:
020561, Witnæs, Reidar,
Landskronav. 161, 2013 SKJETTEN
040561, Bergseth, Jan Erik,
Antennev. 12, 1154 OSLO
240561, Fougli, Even,
Vallerudåsen 73, 1476 RASTA
250561, Olsen, Morten Egil,
Bregnev. 10 B, 1481 HAGAN
260561, Magnus, Arild,
Odvar Solbergsvei 30, 0970 OSLO

60 år:
010551, Andersen, John,
Kløfterhagen 27 B, Leil. 4108,
1067 OSLO
050551, Wedenius, Hans Claes-Göran,
Lensmannsstien 95, 3030 DRAMMEN
140551, Olsen, Inger Helene Hole,
Sveaveien 25, 2742 GRUA
170551, Michaelsen, Odd Arild,
Tjernslia 9, 1481 HAGAN
220551, Haaland, Audun,
Urtegt. 31, 0187 OSLO

70 år
070541, Nordhaug, Wictor Martin,
Hattemakerlia 88,
2019 SKEDSMOKORSET
280541, Suter, Paul Josef Maria,
Furulundjordet 14, 2070 RÅHOLT
180541, Ovli, Steinar Bjørn,
Elgtråkket 14 A, 2743 HARESTUA
260541, Lauritsen, Paul Håkon,
Søser Mathildes gate 25, 1476 RASTA

75 år:
040536, Andersen, Kåre,
Nadderudveien 65, 1362 HOSLE
090536, Foshaugen, Erik,
Storgata 61 A, 3182 HORTEN
100536, Nøkleby, Rolf Karsten,
Elnesveien 28, 1488 HAKADAL
130536, Vestli, Thore,
Hagenv. 6, 1911 FLATEBY
160536, Hagemann,

Per Thore, Ballplassveien 34, 1182 OSLO
220536, Dahle,
Thor Seterv. 18, 3030 DRAMMEN

80 år:
030531, Roland, Odd Carlo,
Bjørn Stallaresvei 15, 0574 OSLO
100531, Berger, Hildur Kristine,
Vestlisvingen 196, 0969 OSLO
130531, Bråten, Evelyn,
Ulsholtvn 22, 1053 OSLO
200531, Dokka, Knut,
Chr Michelsens vei 70,
1472 FJELLHAMAR
240531, Nordli, Villy
Sigurd A Danielsensv. 6 G, 1160 OSLO

85 år:
280526, Lindberg, Gerd,
Agmund Boltsvei 10, 0664 OSLO

90 år:
100521, Bunæs, Bodil Karin,
Gjettumtunet 30, 1346 GJETTUM
120521, Kjelstrup, May Eva,
Odvar Solbergsvei 6, 0970 OSLO
140521, Johansen Aase,
Kalbakkslyngen 5, 0951 OSLO

JUNI 2011

60 år:
010651, Hansen, Svein,
Nordalv. 1, 0580 OSLO
020651, Skullerud, Tom,
Tore Hunds Vei 27, 0576 OSLO
030651, Ruud, Tore Asbjørn,
Bjørkelia 17, 1900 FETSUND
050651, Solberg, Trond,
Tolfshusveien 10, 1825 TOMTER
120651, Amble, Per-Ellef,
Oppsalv. 23 D, 0686 OSLO
180651, Hansen, Trond,
Erlends vei 42, 0669 OSLO
270651, Gulbrandsen, Svein Kristian,
Ravnkollbakken 87, 0971 OSLO
290651, Fleischer, Karl-Erik,
Kantarellen Terr 16, 1286 OSLO
300651, Halvorsen, John,
Landerov. 3 B, 0672 OSLO

70 år:
260641, Yaqub, Mohammad,
Nedre Rælingsv. 183 B,
2005 RÆLINGEN
260641, Aasland, Dagfinn, c/o Riise,
Langårdsveien 28, 1404 SIGGERUD
270641, Gulbrandsen, Frank Willy,
Tante Ulrikkesvei 50 A, 0984 OSLO
280641, Hagberg, Grethe Lillian, Lunden 15 A, 0598 OSLO

75 år:
150636, Simensen, Kari Evelyn, Brusletta 6, 2016 FROGNER
220636, Johansson, Sven Hugo,
Antenneveien 28, 1154 OSLO

80 år:
070631, Henningsen, Harald Magne,
Riihimækiveien 29, 2013 SKJETTEN
220631, Hexeberg, Anni,
Solvangtun 64, 2040 KLØFTA
270631, Engebakken, Kåre,
Enebakkveien 661, 1404 SIGGERUD
300631, Karlsen, Asbjørn Willy,
Øygardv. 70, 1357 BEKKESTUA

85 år:
040626, Langtvedt, Einar,
Ravnkroken 15 E, 1254 OSLO
080626, Schierning, Holger Viggo,
Enoksvei 25, 1181 OSLO
110626, Nelnes, Thorbjørn Bjarne,
Ragnhild Schibbyesvei 16, 0968 OSLO
180626, Halvorsen, Birgit Marie,
Torvgt. 20, 3770 KRAGERØ
210626, Sundberg, Leif Odd,
St. Jørgensvei 63, 0662 OSLO

HEI ALLE PENSJONISTER!

Kan det være noe for deg å treffe tidligere kollegaer en gang i blant?

Du har muligheten hvis du besøker Oslo-typografenes pensjonistforening,
Vetlandsveien 99-101 (Oppsals Samfunnshus), kl 12.00-14.00.
Vi har fine turer og teaterbesøk! Vi har røykfritt miljø.

Møtedager (onsdager) for 2011 er: 23/3 – 27/4 – 25/5 – 15/6.
Etter sommeren: 17/8 - 28/9 - 26/10 - 30/11 0g 21/12 (julemøte)

En fin sosial sammenkomst! Ta en tur! Vel møtt!

Ring Steinar Bjerkelund - tlf. 22 75 50 73 - mob.906 83 317

B-blad

Returadresse:
Oslo Grafiske Fagforening
Sagveien 24
0459 Oslo

ISSN 0809-758

ÅRSMØTE 2011

Oslo Grafiske Fagforening avholder årsmøte.

Torsdag 31. mars klokken 16.30.

SAMFUNNSSALEN, ARBEIDERSAMFUNNETS PLASS.

FORSLAG TIL DAGSORDEN:

1: Åpning
2: Konstituering
3: Beretning
4: Regnskap
5: Innkomne forslag
6: Bevilgninger
7: Valg

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må være hos avdelingen innen: Torsdag 10. mars 2011. Samme frist gjelder forslag til valgkomiteen.

Alle forslag sendes Oslo Grafiske Fagforening, Sagveien 24 0459 Oslo

Etter at årsmøtet er avviklet vil det bli merkeutdeling for avdelingens jubilanter.
Middag og hyggelig sosialt lag med kaffe avec.

Påmelding senest 15. mars. Telefon 22 80 98 70 / avd850@fellesforbundet.org

Med hilsen
Oslo Grafiske Fagforening
Styret